

Beste lezers,

in de voorbije eeuwen kozen honderden mannen en vrouwen van Wolvertem voor een religieus leven.
En vele anderen kwamen naar hier als pastoor of kloosterling(e).

In de toenmalige quasi homogeen-katholieke dorpsgemeenschappen waren ze notabelen-met-status, die een verregaande impact op zowel de morele als de dagdagelijkse gang van zaken hadden.

De tijden veranderen, maar als we over ons gezamenlijk erfgoed spreken, kunnen we hoe dan ook moeilijk naast hun aanwezigheid en activiteiten kijken.

In dit nummer verzamelden we enkele artikels rond deze mensen.

We vinden er een breed gamma personen in terug: van de “gewone” dorpspastoors tot de paters en nonnen die zich in onderwijs specialiseerden, van missionarissen die vertrokken en ver weg stierven tot mannen en vrouwen die onderweg uitstapten, van gulle zielenherders die met hun parochie vergroeiden tot enkelen die zwaar in de problemen raakten met het gerecht en zelfs naar het buitenland moesten vluchten...

Kortom: een heel spectrum van menselijke figuren...

Veel leesplezier, blijf voorzichtig en van heel het bestuur al onze beste wensen voor een beter en veiliger 2021,

Eric Van Baelen,
ondervoorzitter.

Is erfgoed ook iets dat jij belangrijk en waardevol acht? Wil je ons een steuntje in de rug geven?

Wel, kom dan ook als lid bij onze kring en help ons de waardevolle zaken van gisteren door te geven aan allen die na ons komen...

Hoe?

GEWOON LID: stort € 20 op rekening BE80.7380.4197.7477 met vermelding van jouw email of jouw postadres
of nog beter:

STEUNEND LID: stort € 40 op rekening BE80.7380.4197.7477 met vermelding van jouw email of jouw postadres.

En samen zorgen we dat ons gezamenlijk verleden niet vergeten zal worden.

162 jaar lang hebben ze in onze en de omliggende gemeenten mee het straatbeeld bepaald. Maar achter de gendarmen-van-Wolvertem die we op straat zagen, zat een hele organisatie, een hoop infrastructuur, veel materiaal en vooral: meer dan 150 mensen-in-uniform...

Ons medebestuurder Marc Gillisjans heeft er vele jaren onderzoekswerk aan besteed en we kunnen nu dan eindelijk het resultaat daarvan voorstellen: de geschiedenis van de plaatselijke rijkswachtbrigade.

Bijdrage tot de
geschiedenis van de
**rijkswachbrigade
Wolvertem**
1838 - 2000

Marc Gillisjans

In dit boek van 278 blz. op A4-formaat met vele illustraties (volledig in kleurendruk) kan U het verhaal ervan vinden:

- een beschrijving van hoe het allemaal begon als organisatie,
- de drie vestigingsplaatsen die ze hier betrokken, hoe die gebouwen er uitzagen en de perikelen die er opdoken,
- hoe de werking en de aanpak doorheen de tijd evolueerde,
- beschrijvingen van de vervoersmiddelen, uniformen en hun andere uitrusting,
- een lijst van alle personen die er sinds de start ooit dienden met hun geboortedata en de periode dat ze hier verbleven,
- van tientallen brigadecommandanten, keur-onderofficieren en manschappen biografische beschrijvingen met soms lange verhalen over wie ze waren en hoe ze opvielen,
- en een hele reeks anekdoten waar ze in die 162 jaar bij betrokken waren...

Dit alles met een voorwoord door Lt-Gen Herman Fransen, de laatste algemene commandant van de rijkswacht, die overigens z'n eerste levensjaren in de Wolvertemse kazerne doorbracht.

HOE KAN U DIT BOEK TE PAKKEN KRIJGEN ?

Alleen via voorintekening naar rekening **BE80.7380.4197.7477** van **vzw BERLA**.

In de mededeling graag uw naam en adres vermelden.

Als U in MEISE woont: schrijft U **€ 30** over, wij bezorgen het dan in uw bus zonder verzendkosten.

Als U in een ANDERE GEMEENTE woont: schrijft U **€ 36** over, die € 6 extra zijn dan de portkosten.

OPGELET: wel zorgen dat uw overschrijving op onze rekening staat **vóór 31 december 2020**, dan sluiten we de bestellijst af. De verdeling zal dan rond februari gebeuren.

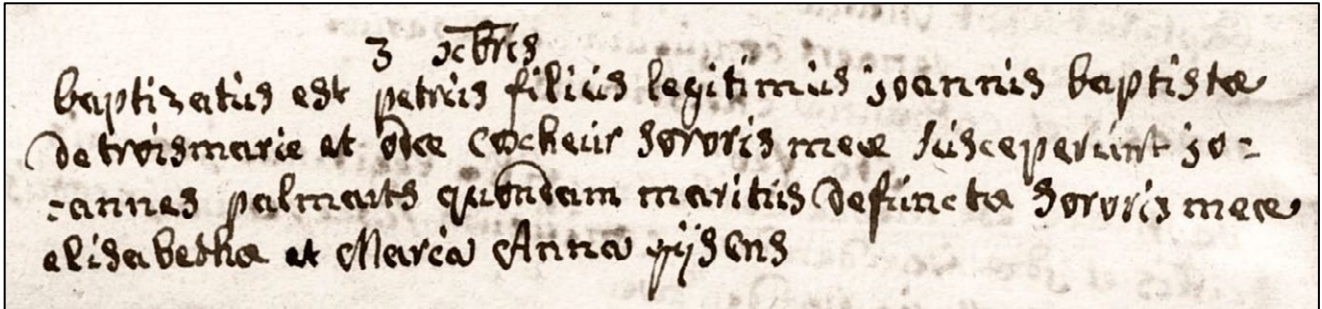
In het Administratief Centrum van de gemeente (Tramlaan 8 – Meise) zullen aan de balie ook een aantal exemplaren te koop aangeboden worden (daar is alleen betaling met bancontact mogelijk).

PASTOOR PETRUS LUDOLPHUS DE TROISMARIE

Willem De Ridder

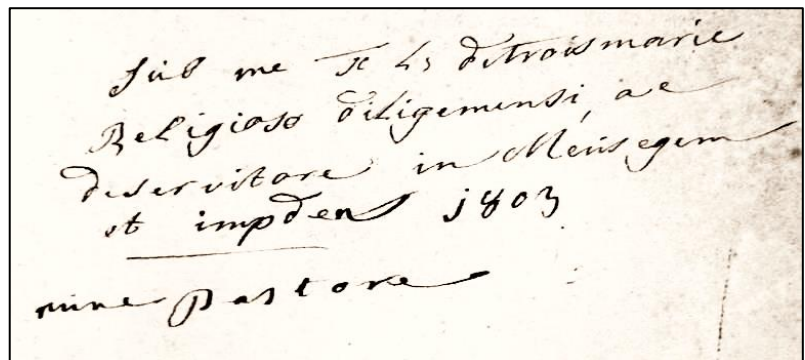
Eén van de zieleherders van Meuzegem, plaatselijke weldoener en "de man van de kerkklokken".

Petrus Leopoldus de Troismarie werd te Hoepertingen op 03.12.1758 door de plaatselijke pastoor gedoopt. Hij overleed op 31.07.1837 omstreeks middernacht (vandaar dat sommige documenten 01.08.1837 als datum vermelden).

Hij werd geestelijke in de abdij van Dielegem, waar hij op 08.09.1785 ook werd geprofest.

Vervolgens onderpastoor te Heembeek en later onderpastoor te Wolvertem, en dat vanaf 1794: dus in de "besloten tijd". Na de inval van de Franse troepen zochten de meeste geestelijken een veilig en verborgen onderkomen in de lokale dorpsgemeenschap. In 1803 werd hij pastoor van Meuzegem en Imde. En daarmee begint het verhaal van "zijn" klokken...

Toen de Boerenkrijg in 1798 letterlijk werd "ingeluid" moesten op Frans bevel alle klokken verwijderd worden. Deze werden op de Coudenbergh te Brussel ingezameld, verbrijzeld, en naar Frankrijk vervoerd om het metaal opnieuw te gebruiken voor wapentuig.

Daarom schonk de Troismarie onze kerk terug twee nieuwe klokken.

De kleinste werd op 29.03.1805 gegoten en een grotere tweede (gewicht: 1048 pond) in 1837.

Helaas hebben we ze op 22.06.1943 moeten afgeven aan de Duitse bezetter (zie foto hiernaast van die dag), na de Fransen werd dit de tweede historische roof van onze kerkklokken...

In het register van het Heiligste Sacrament vonden we:
In het jaer 1805 den 29 Meert wesende den feestdag van den heiligen Ludolphus Biscop ende martelaer is gegoten de nieuwe clock van Meuseghem, alsdan deservitor sijnde Ludolphus de trois Marie canonick regulier der abdije van Dilighem, meyer Antonius de Cock, kerckmeesters Michael jacobs en jan Rampelberg. Onder het beeld van O.L.V. staen deze woorden: protectrix parochiae de Meusegem, rondom de clock staen dese: Ludolphus de Trois Marie can. Dil. Deservitor. J. Fr de Keersmaecker en Cath Theus patrini. S. Roelans m.fe 1805.

In 1811 schonk de pastoor nog 500 frank aan een 40-tal inwoners van Meuzegem.
 Andere lokale en mondelinge bronnen vermelden dat hij in zijn laatste levensjaren, zijn vermogen wegschonk aan de kerk en aan het Weldadigheidsbureau (de voorloper van het huidige OCMW). In 1834 ging hij naar Grimbergen om zijn testament op te maken. Enkele maanden voor zijn overlijden deed hij de donatie van een grote klok aan de parochie.

Zijn coadjutor Calders schreef in het register van het Allerheiligste Sacrament de laatste wil van de Troismarie:

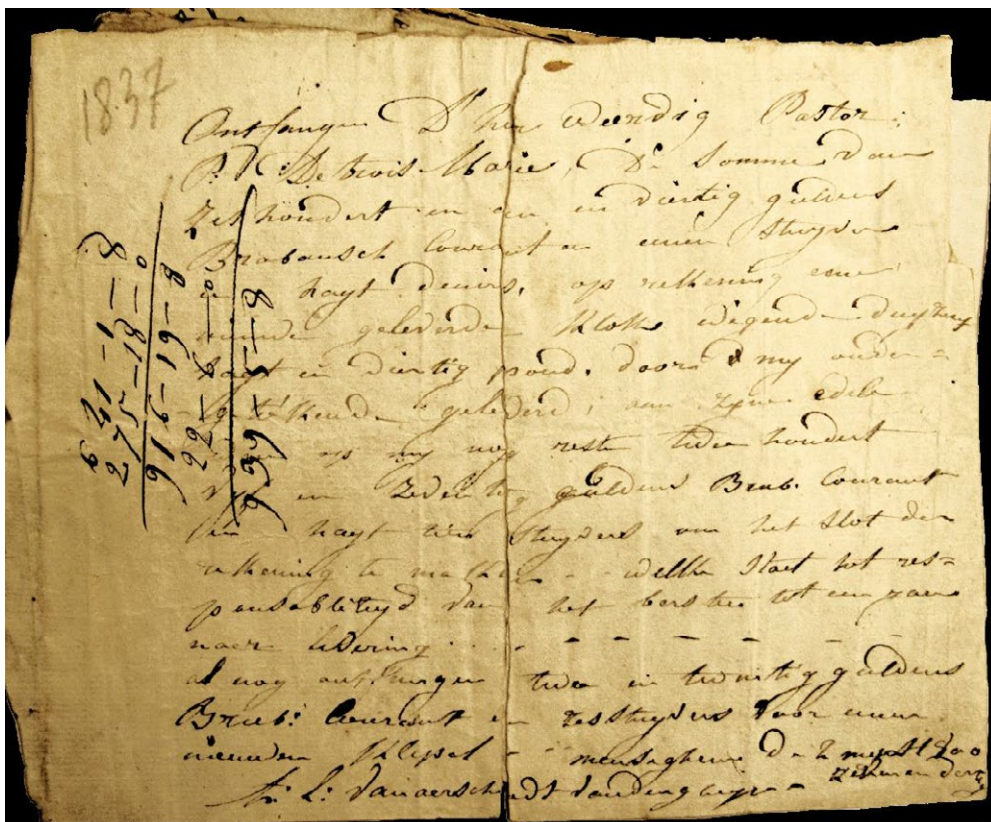
Mijnen wil is dat naer mijnen dood bijgevoegd wordt als volgt door mij [...] eene nieuwe klok waerop geschreven staat: hic me posuit [= ik ben geplaatst door] Petrus-Lud. De Trois Marie, patrini [= peter en meter] Josephus Stallaert et Anna-Marie Leemans, waarmede hij daerenboven gelaeten heeft naer zijnen dood al wat hij bezat aen de kerk en Armen van Meuseghem [...].

Ook de kwitantie is er nog:

Ontfangen D'heer weerdig Pastor P.L. De Trois Marie de somme van zes hondert en een en veertig guldens Brabantsch courant en eenen stuyver en hagt deniers, op rekening eener nieuwe geleverde klok wegende duysent hagt en viertig pond, door mij ondergeteekende geleverd, aan zijn edelweerdige op mij nog resten

twee hondert vijf en zeventig guldens Brab. Courant en hagt tien stuyvers om het slot der rekening te smaken [...] Welke staet tot responsabiliteyd van het bersten tot een jaer naer levering [...] al ontvangen twee en twintig guldens Brab. Courant en zes stuyvers voor eenen nieuwen klepel [...] Meuseghem de 2 Mey a 1800 zeven en dertig. A. L. Van Aerschodt – Van den Gheyn

Deze klok werd te Leuven gegoten.

En toen mocht pastoor Mangelschots van Wolvertem ze inzegenen:

Ik ondergetekende, Deken van de gelovigen uit de districten Sint Laurentius te Wolvertem en Sint Petrus te Puers, heb de klok gezegend voor de kerk van O.L.V. te Meusegem, wegende ongeveer 1100 pond en toegewijd aan de H. Maagd Maria, patrones der kerk met het volgend opschrift: Protectrix ecclesiae de Meuseghem Beata Maria Virgo. Pastor Loc. Petrus-Josephus Stallaert en Joanna-Maria Leemans, patrini, gegeven te Meusegem op den dag der wijding, de 9e Mei 1837 C.F. Mangelschots.

*Nalatenschap van den heer Petrus in het order
Ludolphus Detroids marie, in leven pastor te Meuseghem
onder Wolvertem, aldaer overleden den 1. Augustij 1837.*

*Den ondergetekenden Petrus Josephus Stallaert, brouwer
en landbouwer woonende in den Eycksken te Meuseghem
te Meuseghem gehucht onder Wolvertem,*

*Verklaard dat den heer Petrus in het order Ludolphus Detroids
marie, pastoor der Kerk van Meuseghem onder Wolvertem, te
Overleden den 1sten Augustij 1837, heeft ge'erfde
te Meuseghem woonende waer hij zyn lasten woonst heeft gehad.*

*Dat den Overleden by zyn testament ge'erfde voor de
notaris Kips te Grimbergen den 28 Augustij 1834,
ge'erfde te Overleden den 1sten Augustij 1837, heeft ge'erfde
voor zynen Conjuges en kinderen, den overblijvend
en heeft ge'erfde 1. an zyne Mejd Cecilia Raes
de bedkoets waer op zij sloop met Wolle matrassen, pluymen hoofdpul
verkoop, dry paer stoelen: dry Wolle Sargien, vier beese stoelen
een tafel, een lessenaer, twee kleerkassen, een spinnewiel
een leunstoel, een zilveren snuyfdoos, een Van den
2. an de Kerke van Meuseghem eenen Alben, op laste van
te doen celebreren vijf gezongen jaertijden tot laeffenis zijnder ziele
Te doen schieft bevolen naer d'aflevering van die Legaten, het
overig van zyn goederen wierde verkogt, dat uyt de opbrengst
van de verkoop die d' Alben betaeld zyn schuld van de Kerke,
zijner testament, de kosten zijner suerzie, de kosten zyn
Lijkenrechten, en dat van het overblijvend saldo, den Augustij
van genietten een twintigste deel, en dat d'ander Negentien
twintigste deelen van worden betaeld d' helfte an de Kerke
fabryk van Meuseghem en d' helfte an den Arm van
Meuseghem, hien zulken moe kende door een Legat.*

*Wat de Goederen door den Overleden nageelaten
bestaen in: 1. D' Alben Voorwerpen, de Alben van den
gemeld, in die desputerijkt zyn ge'erfde an Cecilia Raes
an de Kerke van Meuseghem, ge'erfde te zamen op twee
Goudend Peertig franc.*

*2. Uyt de Andere Mobeliere Voorwerpen, an zyn
kuyt van den Overleden opbrengst, de Kerke,
den meubelen van zynen Notaris, in de Kerke,
Auktionen zyn ge'erfde voor de bedkoets
den 1sten Augustij 1837, hebben overgebracht dry
Duyzend Goudend Peertig franc dry in zyn Conjuges
3. Uyt een paer zilveren goud en zilver
servicien, te zamen genietten twintigste deel
dry franc acht en zestig Centen.*

240 -
3160.63
139.63
3540.31

De afwikkeling van zijn nalatenschap: "Testament van de heer Petrus in het order, Ludolphus Detroidsmarie in het leven pastor te Meuseghem onder Wolvertem, aldaer overleden den 1^e augustij 1837":

Eerst volgt een verklaring van de getuige Peter Stallaert, brouwer en landbouwer in "het Eycksken" te Meusegem dat de pastoor overleden is in zijn pastorij. Dan volgt de bevestiging dat er op 28.08.1834 een testament voor notaris Kips te Grimbergen is gepasseerd en dat de volgende legaten wordt toegekend:

1^e "aan zijne mejd Cecilia Raes de bedkoets waer op zij sloop met wolle matrassen, pluymen hoofdpul van kusse, dry paer laekens en dry wolle sargien, vier biese stoelen, een tafel, een lessenaer, twee kleerkassen, een spinnewiel, een leunstoel, een zilveren snuyfdoos".

2^e "aan de kerke van Meuseghem eene alben op laste van te doen celebreren vijf gezongen jaertijden tot laeffenis zijnder ziele, verder heeft bevolen daer naer d'aflevering van die legaten, het overig van zijn goederen wierde verkogt, dat uyt de opbrengst van de verkoop drie vierden betaeld zijn schulden, de kosten zijner testament, de kosten zijner lijkdienste en dat van het overblijvend saldo den aengever zou genieten een twintigste deel..."

Vervolgens worden de goederen ingeschat en verkocht met een zeer ingewikkelde berekening om de staatsbelasting te bepalen.

- Wat de kerk van Meuzegem en Cecilia zou krijgen wordt geschat op 240 frank.
- De openbare verkoop van de meubels brengt 3160 frank en 63 centiemmen.
- Het zilverwerk bracht samen 139 gulden en 68 centiemmen op en het gevonden geld in de pastorie was goed voor 599 frank en 60 centiemmen.
- Zijn achterstallige wedde die nog betaald moest worden door de schatkist van het rijk leverde nog eens 426 frank en 40 centiemmen op.

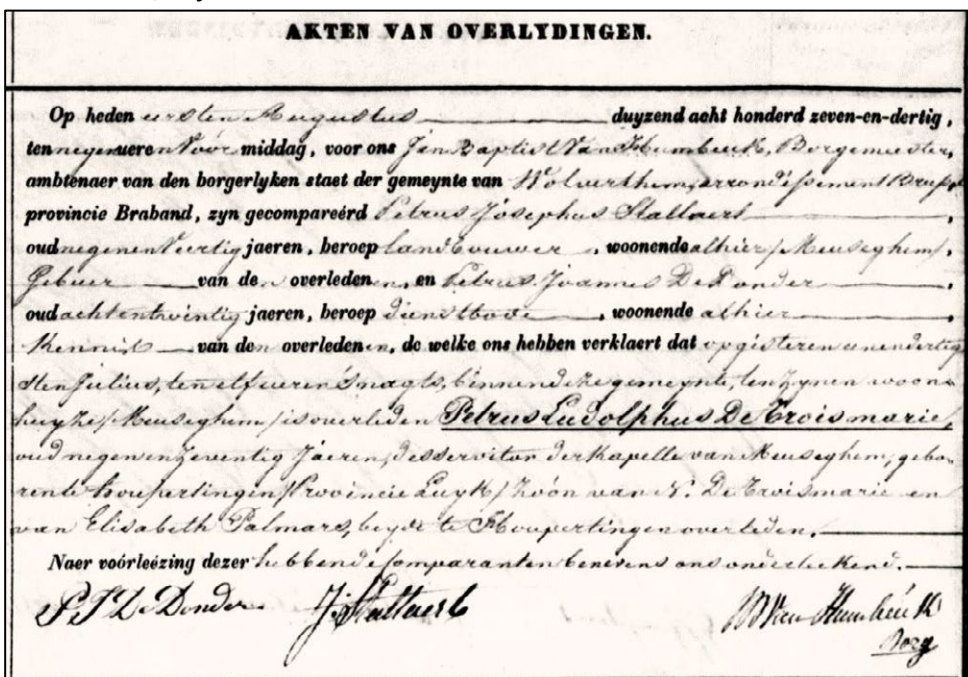
Totaal 4.566,31 frank.

1 ^o Wert een Jaar van Vijf honderd negen en negentig frank vijf en negentig Centiemmen, en gelyc sprake van de staatsbelasting over de overleden.	3540 31
2 ^o Wert een Jaar van Vier honderd zes en dertig frank twee Centiemmen van door de Staat geschuldigd en de overleden van zijn Wedde als pastoor.	599 60
	426 40
Totaal Verdienste van Vijf honderd zes en dertig frank en dertig centiemmen	4566 31
En de schulden en facten oft het Pacht.	
1 ^o Wert de Koop van het Voorberopen Testament beloofde tot een en dertig frank drie en dertig Centiemmen.	41 33
2 ^o Wert een Jaar van twee honderd frank betaald aan heer Commemman, doer de Opwijk, voor gedone Vijelen of Levering van Medicamenten aan den Overleden van zijn laatste ziekte, byvoert in Jaer 1837.	200 -
3 ^o Wert een Jaar van twee honderd acht en negentig frank twee Centiemmen Kerk van de Doodkiste van de begraeffenis in de kerk van de overleden.	298 60
4 ^o Wert de qua van honderd drie en dertig frank drie en dertig Centiemmen betaald aan Cecilia Raes, weduwe van den Overleden voor een Jaar bodem loon.	133 33
Welk pacht beloofde tot	673 26
afgetrokken der facten, blijft er over en de Staat van drie en dertig frank acht honderd drie en negentig frank vijf Centiemmen.	3893 05

En daar gingen dan schulden vanaf:

- 41,33 frank voor de kosten van het testament
- 200 frank voor "Doctoer Temmerman" van Opwijk voor de geleverde medicamenten.
- 298,60 frank voor de doodskist, "begræffenis" en lijkkosten.
- 133,33 frank voor het jaarloon van "dienstmeyd" Cecilia Raes

Samen 673,26 frank

Dan volgt een ingewikkelde berekening voor de belasting van de staat op 3.893 frank, namelijk 428,24 frank aan successierechten.

Van de overgebleven som wordt 1/20-ste betaald aan de testamentuitvoerder en 19/20-ste voor de helft aan de kerkfabriek en de andere helft aan de armen van Meuzegem.

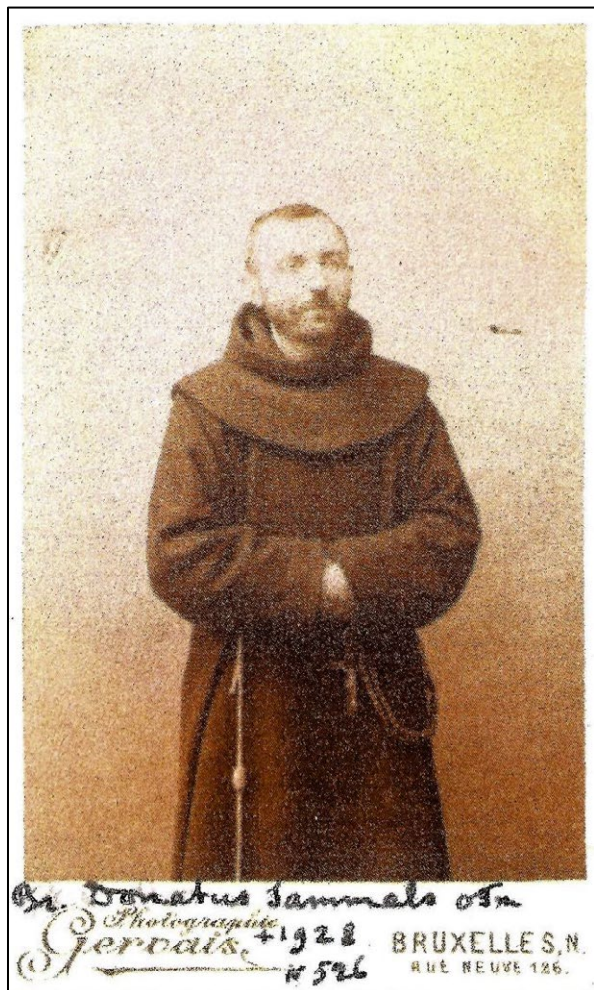
Aldus afgerond "le 21 mars 1838".

UIT HET LEVEN VAN BROEDER DONATUS SAMMELS

Marc Gillisjans

Hij was een telg uit een der oudste en meest bekende Wolvertemse geslachten en werd er geboren op donderdag 15.04.1852 om 16 uur onder de naam Cornelius Franciscus Sammels, zoon van kuiper en landbouwer Carolus Joannes (1819-1883) en Regina van Doren (1818-1874), woonachtig in het dorpscentrum van Wolvertem wijk A 48 (later henummerd naar 56).

Waar hij studeerde weten we niet, maar waarschijnlijk zal dit wel in de dorpschool van het centrum bij meester Jan Baptist Eyckmans geweest zijn. Deze school lag trouwens maar op goed 100 meter van zijn ouders huis.¹

¹ Oorspronkelijk was dit het eerste gemeentehuis (later de bakkerij "Kavit" aan de kerk), die later verhuisde naar de anno 1861 nieuw-opgerichte gemeenteschool aan de Hoogstraat. De meester was nog een ver aangetrouwd familielid.

Schijnbaar was het een late roeping want slechts op 24-jarige leeftijd begint hij zijn noviciaat te Namen bij de orde der Minderbroeders-Franciscanen² en krijgt er de naam Donatus.

Gedurende 18 jaar zal hij de taak van broeder portier vervullen te Namen, Antwerpen, Gent en Brussel.

08.09.1876: noviciaat te Namen.

08 11.1876: gekleed voor de 3de orde te Namen.

09.11.1877: geprofest voor de 3de orde te Namen.

29.10.1884: intrede als lekenbroeder

31.03.1886: portier te Gent.

29.10.1889: gekleed voor de 1ste orde te Namen.

30.10.1890: geprofest met de eenvoudige, tijdelijke geloften afgelegd te Namen.

10.03.1892: portier te Brussel, Schaarbeek.

31.10.1893: plechtige geloften afgelegd.

02.12.1894: vertrek van Brussel naar Opper-Egypte.

20.02.1895: aankomst in Egypte.

Omtrent zijn verblijf in Egypte

Na een bijzondere oproep door de overheid die missionarissen nodig had voor Opper-Egypte, besloot broeder Donatus hieraan gevolg te geven. Hij vertrok met broeder Ambrosius Dautzenberg en werd op de franciscaanse missie van de Minderbroeders te **Nag-Hamady** in Midden-Egypte aan de Nijl directeur en stichter van de school bestemd voor de kolonie Belgen en Fransen; maar ook Arabieren kwamen hier om Frans te leren.

Donatus bewerkte met deze school een toenadering tot "de kolonie" die onder invloed stond van de loge.

² De 1ste orde waren de minderbroeders met gewone geloften; de 2de orde waren de arme vrouwen ook Clarissen genoemd en de 3de orde (tertiaris) bestond uit een reguliere tak (zoals broeder Donatus) en een seculiere tak.

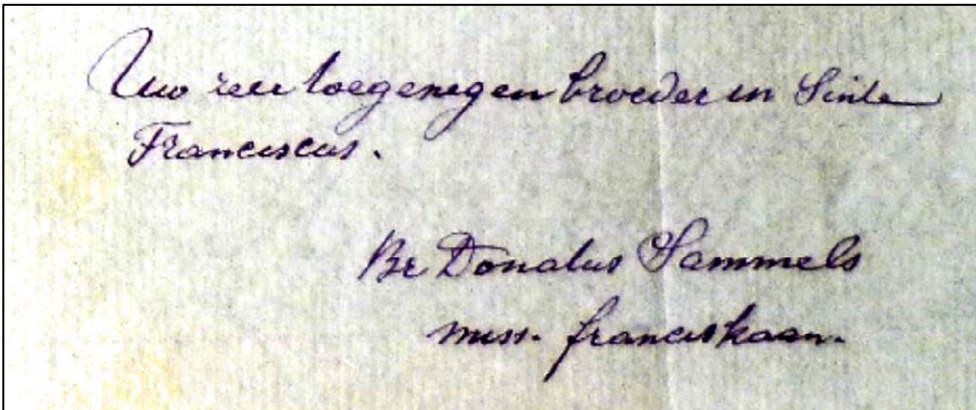

Op de twee miljoen bewoners van deze missiestreek waren er 2700 kristenen waarvoor 8 missiehuizen ten dienste stonden met 11 paters en 9 broeders. Ze hielden zich voornamelijk bezig met onderwijs.

kopten, 500 orthodoxen en 120 katholieken – en hij vervolgt: alle rassen vind men er samen: negers, mulatten, blanken.

Daarna vinden we Donatus in 1896 nog wat zuidelijker namelijk in **Assouan** waar er 38 moskees stonden, naast 1 koptische, 1 orthodoxe, 2 protestantse en 1 franciscaanse katholieke kerk.

Van 1897 tot 1899 resideert hij dan in **Kench**, een uithoek van Opper-Egypte.

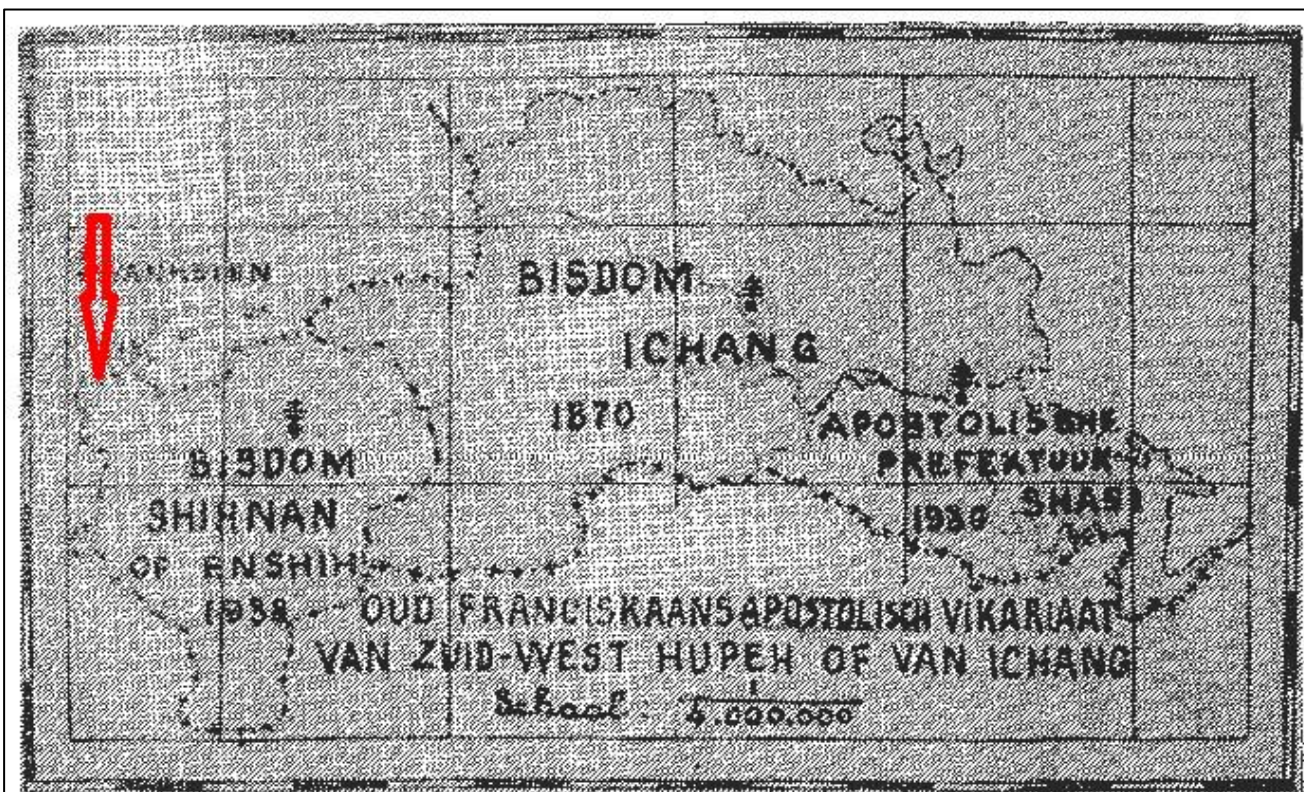

In februari 1895 vinden we hem meer dan 100 km ten zuiden van Kaïro in **Beni Souef**, een dorp met ongeveer 19.000 inwoners waarvan volgens zijn Franstalige brief: 15.000 mohammedanen, 3.000

Op al die plaatsen hield hij zich voornamelijk bezig met onderwijs aan de bevolking en aan de kinderen in de Franse, Engelse, Italiaanse en zelfs in de Arabische taal.

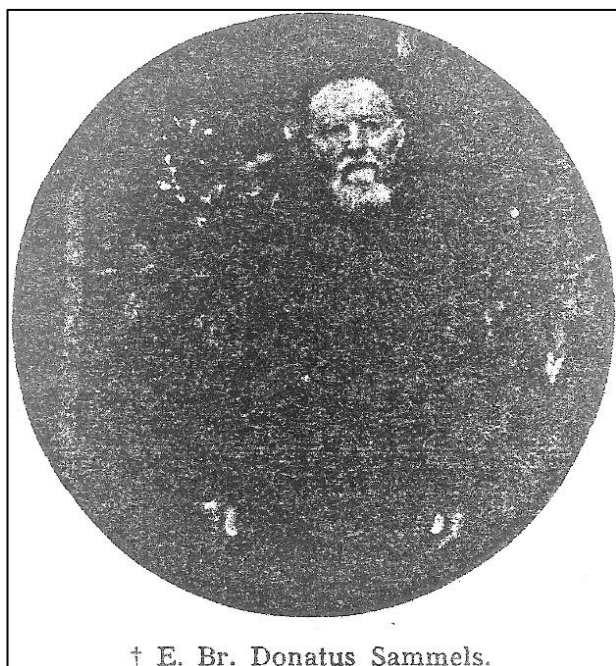

Situering van het werkgebied van de Minderbroeders in China. Ter vergelijking staat onderaan links de kaart van België afgebeeld. (Archief Minderbroeders, St.Truiden)

Het werkgebied van de Belgische Minderbroeders in China.
(Archief Minderbroeders, St.-Truiden)

Na acht jaren in Egypte geresideerd te hebben diende hij dit land te verlaten omdat de Engelsen er het bewind hadden overgenomen en geen katholieke scholen meer dulden.

† E. Br. Donatus Sammels.

Omtrent zijn verblijf in China

Na een kort verblijf van anderhalve maand in België besloot hij op 15.09.1902 naar de niet al te aantrekkelijke missie van Ichang (Yichang - provincie Hu-Peh) in China te trekken.

20.10.1902: vertrek vanuit Antwerpen.³

Van hieruit wordt hij naar de missie van de franciscanen in de provincie Hu-Peh gezonden. Deze provincie was anno 1891 aan de Belgische minderbroeders aangeboden geworden en was in drie delen verdeeld waarover 23 missionarissen zich ontfermden. Donatus werd naar de franciscaanse missie van zuidwest Hu-Peh (Hubei) gestuurd.

12.12.1902: aankomst in de centrale residentie te Ichang.

Deze haven lag een duizend mijl landinwaarts op de rivier Yangtze. Tot 1860 was het kristendom er nog officieel verboden!

³ Waarschijnlijk volgde hij met de boot de weg die veel missionarissen voor China volgden: Antwerpen, Genua,

Port Saïd, Suez, Aden, Colombo, Singapore, Saïgon, Shangai en Ichang.

In deze stad zal hij dan verschillende jaren verblijven. In **Ichang** was hij directeur van de school waar hij de Franse taal onderwees, procurator van de missie was, directeur van het nieuwe weeshuis en later nog leraar aan het Klein Seminarie. Donatus moet een talenknobbel gehad hebben want na enkele jaren sprak hij reeds vlot Chinees.

Hij kwam er toe in een vijandige omgeving met zowel vreemdelingen- als godsdiensthaat, geteisterd door onlusten tussen soldaten uit het noorden en het zuiden, bandietenbendes en communisten.

Verder was de Boksersopstand er nog maar pas gestopt maar deze kende nog uitlopers.

In 1912 vinden we hem vermeld in het Oud Seminarie en in het jongerenweeshuis van Che-Lo-King even buiten Ichang waar eveneens catechisten woonden en waar scholen en een catechumenaat bestond.

In 1913-1914 vinden we hem nog steeds te Ichang vermeld.

In 1920 vroeg hij toestemming om de missie te verlaten en hij verkreeg die in 1921. Waarom hij dan toch bleef is tot op heden een raadsel.

Na een hiaat van een diverse jaren vinden we hem terug in mei 1927, komende uit de stad Lichwan (provincie Hu-Peh; de meest westelijke bergstreek van de missie). Hij verblijft nu in de residentie **Sin-Tcha-Ho** (Si-Cha-Ho, Xichahe) bij broeder Ubaldus Van Sever waar hij opnieuw lessen Frans geeft aan de kinderen en volwassenen van het omliggende.

Hij was hier beland in een bergachtig gebied (*hoogte 1.800 m: zie rode pijl op bijgevoegde kaartje*) waar vele bandieten zich schuilhielden en regelmatig razzia's hielden in de omgeving. Overal heerste er armoede en regelmatig brak er onder de bevolking tyfus en malaria uit. Het was een tijd van opnieuw gevaarlijke politieke en religieuze toestanden en zowel bendes soldaten als rovers maakten de streken onveilig en plunderden zelfs de missiepost.

Misschien is het door paperschaarste te verklaren dat broeder Donatus nog slechts één velletje papier met een zeer dicht opeen geschreven tekst gebruikt in zijn correspondentie met de procurator.

Anno 1927 vierde hij er op 22 mei zijn 50-jarig kloosterjubileum.

Nog in dat moeilijke jaar 1927 vertrok hij zeven keer op een muilezel de bergen in op vlucht voor Chinese bandieten en rovers die ganse dorpen platbrandden.

Door de extreme kou liep hij er bronchitis op die niet wou genezen en hij zal als gevolg ervan, na een pijnlijke aftakeling, ⁴ op vrijdag 13.04.1928 om 10u30 overlijden. Twee dagen later wordt hij er begraven.

Donatus werd in de literatuur beschreven als *klein van gestalte maar gezond, taai, ondernemend, verstandig met een talenknobbel voor Frans, Engels, Italiaans, Arabisch en Chinees.*

[BRONNEN: archief KADOC-Leuven: publicatie van zijn brieven vinden we in: de Stem van Sint Antonius 15, 113, 143; de Bode van St. Franciscus 20, 21, 22, 28, 31 en 50 en le Messenger de St. François 20, 21, 24, 25, 28, 48; BE/942855/1612/1121 en BE/942855/1649/6898-2234-7336.]

⁴ Blaasontsteking, gezwollen rechter onderbeen, gezwollen buik, bloed spuwen.

Tchang 28-2-10

Ave Maria   Geloofd zij Jesus-Christus

Zeer Eerw. en Beminde P. Procurator

Vergeef het mij dat ik U kom wat
last verkoopen

Gij hebt hier aan onzen Pater Procurator
geschreven dat gij 100 fr. voor mij gekregen
hebt van Jufvr. Anne Van Stappen (Brussel)
en 100 fr. van Mr Huybrecht van Brussel

Ik heb hier ook het bericht ontvangen
van Jufvr. du Pius, de pont de Sains van
Schaerbeek (Brussel Nord) dat zij U 100
fr. voor mij gezonden heeft en daar
spreekt gij niet van. Mijnheer Huybrecht
van Brussel ken ik niet. Zoudt gij
U soms van naam vergist hebben of
zou Jufvr. du Pius... hare 100 fr. door
Mr Huybrecht U opgestuurd hebben

Zeer Eerw. en bem. Pater het is ook wel
mogelijk dat eerw heer Huybrecht voor

Tchang 28-2-10
Ave Maria   Geloofd zij Jezus-Christus
Zeer eerw. en Beminde P. Procurator
Vergeef het mij dat ik U kom wat
last verkoopen
Hij hebt hier aan onzen Pater Procurator
geschreven dat gij 100 fr. voor mij gekregen
hebt van Jufvr. Anne Van Stappen (Brussel)
en 100 fr. van Mr Huybrecht van Brussel
Ik heb hier ook het bericht ontvangen

van Jufvr. De Pius de pont de Sains van
Schaerbeek (Brussel Nord) dat zij U 100
fr. voor mij gezonden heeft en daar
spreekt gij niet van. Mijnheer Huybrecht
van Brussel ken ik niet. Zoudt gij
U soms van naam vergist hebben of
zou Jufvr. Du Pius... hare 100 fr. door
Mr Huybrecht U opgestuurd hebben
Zeer Eerw. en bem Pater het is ook wel
mogelijk dat eerw heer Huybrecht voor

mij 100 fr gestuurd heeft, want men heeft
mij geschreven dat ze voor mij, en terzelf-
der tyd voor de noodwendigheid onzer Missie
zouden ten beste gesproken hebben,
Indien dien heer persoonlijk die aalmoes
voor mij zou gezonden hebben, zult gij
ook wel zijn adres hebben, en zoudt gij
het by gelegenheid eens kunnen mede-
zenden opdat ik hem dan zou kunnen
bedanken.

Zeer Eerw. en Bem. P. Procurator, aanveer
mijnen innigen dank voor al uwen kommer
en liefderijke zorgen voor onze Missie, als
ook de gevoelens van mijnen diepen eerbied
en toegenegenheid

Uw nederige broeder in St. Franciscus

Br. Donatus Sammels
minderbr. miss.

INSTITUT v. FRANCISK.
GESCHIEDENIS
Minderbroederstraat 5
3000 SINT-TRUIDEN
Tel. (011) 68 22 28

mij 100 fr gestuurd heeft, want men heeft
mij geschreven dat ze voor mij, en terzelf-
der tijd voor de noodwendigheid onzer Missie
zouden ten beste gesproken hebben
Indien dien heer persoonlijk die aalmoes
voor mij zou gezonden hebben, zult gij
ook wel zijn adres hebben en zoudt gij
het bij gelegenheid eens kunnen mede-
zenden opdat ik hem dan zou kunnen

bedanken
Zeer Eerw. en Bem. P. Procurator, aanveer(d)
mijnen innigen dank voor al uwen kommer
en liefderijke zorgen voor onze Missie, als
ook de gevoelens van mijnen diepen eerbied(d)
en toegenegenheid
Uw nederige broeder in St Franciscus
Br. Donatus Sammels
minderbr. miss.

De seminarieopleiding was in de missionering oude stijl geen topprioriteit. Bisschop Modestus Everaerts, op de foto met Europese en inlandse priesters, gaf sinds zijn benoeming in 1905 een bescheiden nieuw elan aan het seminarie.

De rode pijl is Donatus.

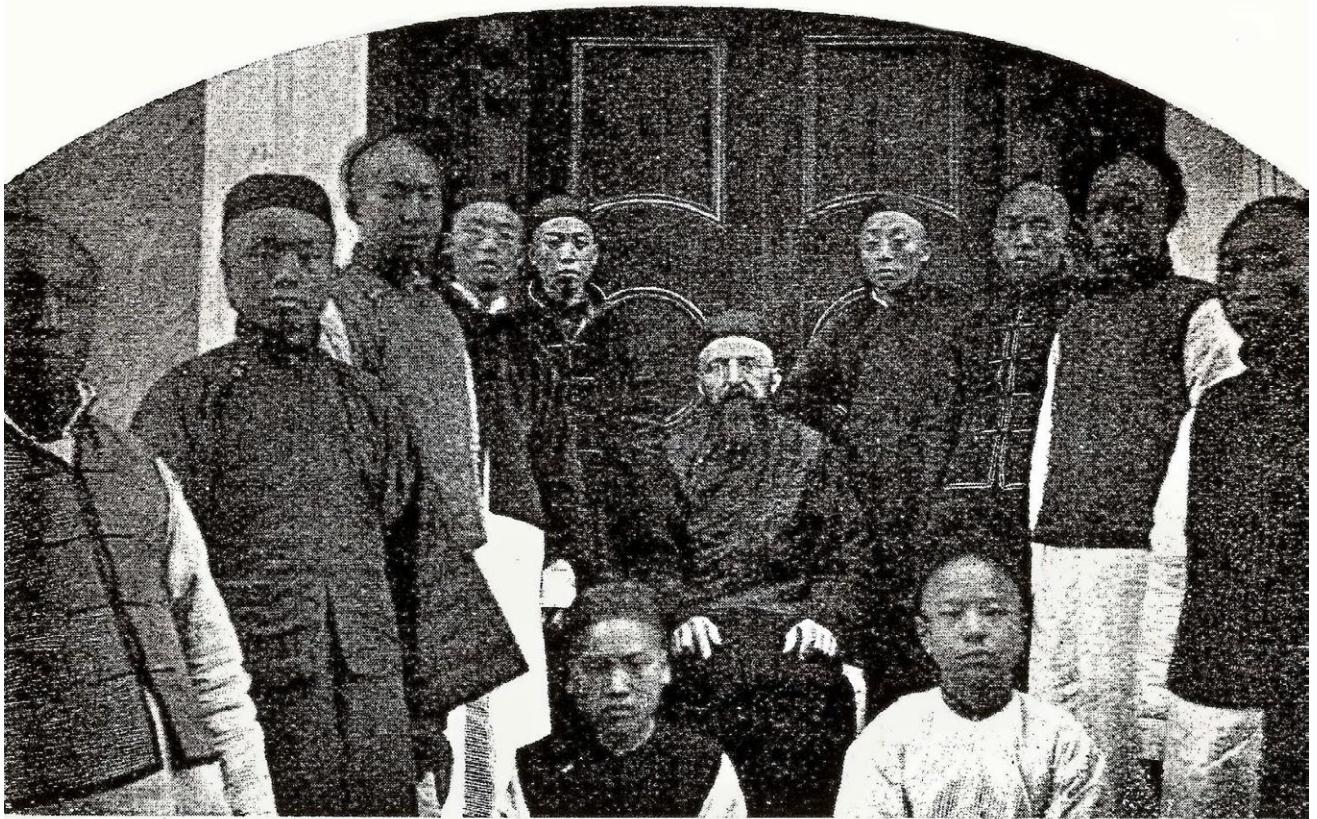

Ichang 1910.

V.l.n.r. broeder Donatus Sammels, pater Franciscus Xaverius Corbisier, pater Robertus Van Voorden, pater Achilles Van den Bosch, broeder Franciscus Solamus De Cock, pater Arnulf Merchier, pater Polydorus Vercruyse, broeder Julianus Verhaeghe, pater Peregrinus Teunissen.

Zittend vooraan Mgr. Modestus Everaerts.

Foto uit de nalatenschap van pater Arnulf, waarschijnlijk genomen door pater Hubert Adams.
(Archief Minderbroeders, St.-Truiden)

E. Br. Donatus met zijne leerlingen.

Pater Seraphinus Melissen vertrekt met pak en zak vanuit de centrale residentie in Yichang naar zijn missiepost in het binnenland. Het grote missieavontuur kan beginnen (Yichang, 1923).

HET BEWOGEN LEVEN VAN PASTOOR JACQUES ROMBOUTS (1806-1897)

Marc Gillisjans

Jacques Rombouts werd geboren te Rossem (Wolvertem) op 20.01.1806 * en was de zoon van Pierre Joseph (°Imde 1782) en Marie Elisabeth Abbeloos (°Rossem 1779) en kleinzoon van Petrus Rombouts die op 01.10.1775 te Imde huwde met Catharina De Greef die na de dood van haar man (Imde 09.11.1788) er hertrouwde op 17.05.1789 met meester-paardensmid Petrus Joannes De Groef uit de Barbierstraat te Imde (Wolvertem).

Jacques' ouders waren niet onbemiddeld vermits zijn vader de zaak van diens stiefvader Petrus Joannes De Groef had overgenomen en volgens de kadastrale atlas heel wat gronden te Imde en Rossem in bezit had.¹

Waar ging de kleine Jacques naar school? We weten het niet maar omdat er te Rossem geen gemeenteschool bestond gaf de koster van deze parochie, met toestemming van de pastoor, aan de kinderen onderricht in lezen, schrijven en rekenen. Waarschijnlijk was deze koster een telg uit de bekende kostersfamilie Raes. Ging hij hierna naar de kostschool te Vilvoorde? Naar een college in Edingen? Allemaal vraagtekens.

Omtrent het jaar 1825 werd de pastorie van Oppem vergroot en zou vervolgens dienst gaan doen als een soort seminarie en studiehuis voor beginnende seminaristen die zich tijdens de regeerperiode van

De pastorie van Oppem – foto 1981.

Willem I (1815-1840) gedeisd dienden te houden. Hiertoe dienden op de bovenverdieping een achttal kamers en verschillende andere grote ruimtes.²

In het Groot Seminarie van Mechelen, gesloten tussen 1826 en 1829, resideerde toen de latere kardinaal Sterckx als vicaris-generaal en deze stond sterk achter het onderwijs door de kerk en voelde zich, als rasechte Oppemnaar, nog steeds nauw betrokken met het reilen en zeilen in Oppem.³

* Hij was de eerste boreling in de nieuwe jaartelling na de republikeinse kalender die eindigde op 10 Nivose van het jaar XIV der Franse Republiek. Zijn ouders huwden in de toenmalige gemeente Rossem-Imde op 05 Pluviose XI (25.01.1803). Hun eerste kind, Catharina, werd geboren op 07 Frimaire XII (29.11.1803). Later volgde nog Jan Frans, geboren op 15.02.1808, en die zou later de smidse overnemen.

¹ Te Imde het kadastrale perceel C 303 en te Rossem de percelen D 10, 36, 37, 38, 152, 330 en 113, allemaal land en zaailand, samen bij de 4 ha groot.

² Een en ander zal wel te maken hebben gehad met de uit Oppem afkomstige kardinaal Sterckx, tussen 1827 en 1832 vicaris-generaal. Hij gaf hiervoor waarschijnlijk zijn fiat en hiermee ook de aanzet tot het in 1830 opnieuw startend Groot Seminarie van Mechelen. We nemen aan dat de vergrote pastorie van Oppem tot 1830 gefungeerd heeft als een vooropleiding van seminaristen totdat het Groot Seminarie opnieuw werd geopend.

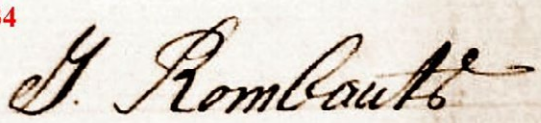
³ Opvallend is dat de kardinaal zijn pastoor op financieel gebied niet in de steek liet en hem voor geldelijke steun verwees naar de katholieke instelling *Société du Crédit de la Charité*.

Leeftijd	Naam	Soort	Waar	Gezond	Leeftijd	Date Debut.
1830	Jacques Rombouts	Opvoeding	Oppem	Gezond	Eisement	25 april 1810
		Opvoeding	Oppem	Gezond	royal	9 juli 1809
		Opvoeding	Oppem	Gezond	Rossem	20 jan. 1806
		Opvoeding	Oppem	Gezond	Rossem	28 feb 1808

Misschien is onze Jacques Rombouts dan later, met een attest van de Oppemse pastoor Martinus Schellens (1826-1831), naar het opstartende Seminarie van Mechelen getrokken. Want in het eerste inschrijvingsregister van de seminaristen, dd. 01.02.1830, vinden we onder zijn naam in de kolom *Observations* vermeld *a étudié à Oppem – bon étudiant*.⁴

Wat we ook nog weten is dat zijn ouders op 17.05.1830 een rente vestigden⁵ met als onderpand hun behuisde hofstede met een smidse, op een stuk land op de Schriek en op een stuk land in het Robbroek te Rossem en dit ter ondersteuning van de priesterlijke titel van hun zoon Jacques, sinds 01.02.1830 *theologant*⁶ in het Groot Seminarie van Mechelen.

1834

⁴ AAMechelen V A 2/2 en 2/3: kreeg hij dus tussen 1826 en januari 1830 zijn 'vorming' bij Martinus Schellens (pastoor te Oppem en tevoren leraar-priester aan het Sint-Jozefscollege te Herentals)? De seminaries waren alleszins tussen 1826 en 1829 gesloten maar op 27.09.1829 kwam er een koninklijk besluit waardoor alle bisschoppelijke schoolinstellingen opnieuw werden geopend. En hij behoorde per 01.02.1830 bij de eerste lichting van 220 seminaristen waarvan er 161 examens aflegden. Hij behaalde hier de 15de plaats. Zie *Mechliensia* 237: *alumnus seminarii* = leerling van het seminarie.

⁵ RALeuven: notariaat A. Kips-Grimbergen 80 akte 151 dd. 17.05.1830. Als verzekering voor zijn komende *existentie* zou hij een jaarlijks inkomen van 128,57 gulden genieten van een kapitaal van 2.570,43 gulden ten voordele van *Zyne Hoogheyd den Prins Aertsbisschop van Mechelen, Primaat der Nederlanden, etc, etc*.

⁶ Student in de godgeleerdheid.

22.12.1832: priesterwijding waarna hij nog een jaar op het seminarie bleef, namelijk tot

29.11.1833: te Brussegem⁷ tot onderpastoor benoemd, waar hij de medestichter⁸ was van

het Geestelijk Verbond om uyt te royen de Godslastering of vloeken en zweerden als ook den vuylen klap ingesteld in de parochie Brussegem in het jaer 1836 den 6 november onder den Eerw. Heer Pastoor Gerard van Egeren en den Eerw. heer Jacobus Rombouts zijnen onderpastoor of medehelper coadjutor.

05.05.1837: onderpastoor benoemd te Merchtem.⁹

15.03.1853: pastoor te Sint-Pieters-Leeuw.¹⁰

22.06.1871: pastoor te Sint-Pieters-Woluwe.

22.09.1886: rustend priester na zijn ontslagneming.

23.03.1897: overleden te Laken in de Molenbeekstraat 58.¹¹

⁷ AAM, parochiecorrespondentie Brussegem: op 23.11.1834 wordt hij gekozen tot voorzitter van de kerkraad.

⁸ stichting hiervan was wellicht *het goede voornemen* van de grote missie van 1836, ze telde 420 namen.

⁹ Omtrent zijn verblijf te Merchtem is weinig tot niets geweten. Hij maakte er de stichting mee van het nieuwe gasthuis en leerde er moeder Van Cutsem, een achternicht van kardinaal Sterckx, van het gasthuis van Asse kennen.

¹⁰ Hij werd er plechtig ingeleid op 22.03.1853 en was er de medestichter van het klooster der zusters van de H. Antonius van Padua, een stichting van 1860 onder de hoge bescherming van kardinaal Sterckx. Bij hem woonden onder hetzelfde dak zijn moeder, zijn zuster Joanna Catharina, twee onderpastoors, een meid en een knecht.

¹¹ De aangifte werd gedaan door zijn neef, de 55-jarige apotheker Petrus Josephus Rombouts, Koninginnelaan 321 te Laken.

Als toelichting op zijn woelige periode te Sint-Pieters-Leeuw ¹² merken we op dat in 1857 een antiklerikale liberale regering aan de macht was gekomen en dit heeft misschien meegespeeld in de botsing tussen pastoor en gemeentelijke instellingen.

We geven hieronder in extenso deze periode weer.¹³

A handwritten signature in dark ink on a light-colored paper. The signature is written in a cursive style and reads 'F. Wittouck'.

Omdat hij de eerste jaren van zijn pastoraat ¹⁴ in Sint-Pieters-Leeuw goed overeenkwam met burgemeester Wittouck (1848-1872) ¹⁵, met het gemeentebestuur en met het bestuur van het bureel van weldadigheid (de latere C.O.O. en O.C.M.W.) was er tussen hen in de loop van 1855 een akkoord tot stand gekomen tot het oprichten van een *hospice* op voorwaarde dat het zou gerund worden door het bureel van weldadigheid maar dat de pastoor hiervoor de *collectes* zou doen, vermits de gemeente de nodige geldsommen niet vond. Pastoor Rombouts was hierover zeer enthousiast ¹⁶ want hij deelde de betrachting van bijna alle pastoors in die jaren: een klooster van zusters voor onderwijs, zieken-en bejaardenzorg in zijn parochie.

Deze bijgedachte van een school was een bedenkelijke beslissing die aanleiding zou geven tot verwarring en misverstanden. ¹⁷

Immers: voor welk van de twee verschillende doeleinden waren de aalmoezen geschonken geworden?

¹² Met omtrent 1850 een bevolking van circa 4.000 eenheden, was het in 1870 reeds uitgegroeid tot circa 5.000 inwoners die voornamelijk tewerk waren gesteld in de porseleinfabriek, de weefgetouwen-en textielfabriek en in een vlasspinnerij.

¹³ Zie ook: M. De Meulemeester: Geschiedenis van de congregatie der zusters van de H. Antonius van Padua.

¹⁴ Onder zijn leiding werd de broederschap van de onbevleete ontvangenis opgericht.

¹⁵ 1812-1898: industrieel, veefokker, likeurstoker en voorzitter van het bureel van weldadigheid.

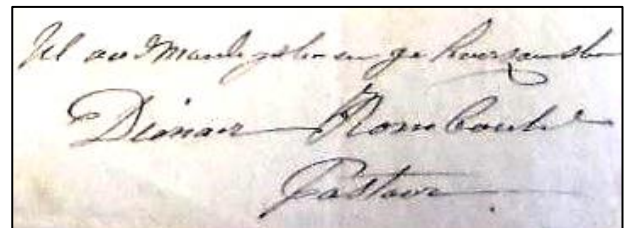
¹⁶ Pastoor Rombouts was een bezielde priester, ijverig en sociaal bewogen maar in zijn financieel beheer was hij

Met toelating van het gemeentebestuur vertrok pastoor Rombouts dan naar zijn gelovigen om beroep te doen op hun weldadigheid en hij legde ook een inschrijvingslijst aan. Al vlug haalde hij 23.000 fr. op en in natura omtrent 5 à 600 fr.

Het bureel van weldadigheid had ondertussen langs zijn tesorier, de heer Mostinck, op een perceel boomgaard gelegen in het centrum, op een openbare koop een bod uitgebracht maar dit werd afgehoogd. Door het systeem van palmslag en verdienen kwam hem echter 405 fr. toe.

Daarna verwierf burgemeester Wittouck voor 11.000 francs een eerste kavel (van de twee nodige) en wou die wel afstaan voor het hospiceproject totdat er genoeg geld in kas van het bureel zou zijn gekomen.

Maar vermits er niet genoeg geld was werd het project voorlopig in de koelkast gestopt en werd aan pastoor Rombouts gevraagd om zijn 23.000 fr in de kas van het bureel van weldadigheid te storten in afwachting dat de werken zouden kunnen beginnen.

A handwritten signature in dark ink on a light-colored paper. The signature is written in a cursive style and reads 'Donator Rombouts'.

Een intekenaar van de lijst had in april 1857 nog een ondertekende verbintenis aangegaan voor 10.000 fr waarvan reeds 5.000 fr werd volstort en waarbij hij aanvaardde dat deze som mocht dienen om de pastoor naar eigen keus eender welk gebouw te laten oprichten met goedkeuring van het aartsbisdom.

ondoordachtzaam. Hij meende het goed maar nam niet de nodige voorzorgen om zijn geldelijk beheer veilig te stellen.

¹⁷ In feite waren door de wet van 07 oktober en 27 november 1796 twee instellingen opgericht geworden (die wel naast elkaar stonden maar in de kleinere gemeenten al vlug in mekaar overgingen; wettelijk slechts sinds 1925 bij de oprichting van de C.O.O.) namelijk een bestuur van burgerlijke godshuizen voor het beheer van de *hospices* en gestichten en een bestuur van burelen van weldadigheid voor steun aan armen en zieken.

Maar halverwege 1857 kwam het tot een fameuze botsing tussen de pastoor enerzijds en de genoemde instellingen anderzijds. Wat was er gebeurd?

Nadat door de pastoor dus reeds 33.000 francs had opgehaald eiste het bureel deze gelden op.

Waarop Rombouts riposteerde dat deze gelden op raad van de aartsbisschop-kardinaal Sterckx ¹⁸ en ook van sommige intekenaars die ermee akkoord gingen, zouden gebruikt worden voor *de vestiging van een inrichting van godsdienstig onderricht onder bestuur van geestelijke zusters*.

Met andere woorden: dit zou volgens het liberale gemeentebestuur niets anders worden dan een klooster...

Alle mogelijke pogingen om de gelden bestemd voor het oorspronkelijke doel terug te krijgen, mislukten.

Ondertussen was de pastoor erin geslaagd de goedgelovige Mostinck, secretaris van het bureel, de hogervermelde 405 fr te ontfutselen door hem valselijk ervan te overtuigen dat de burgemeester ermee akkoord ging.

Niets was echter minder waar.

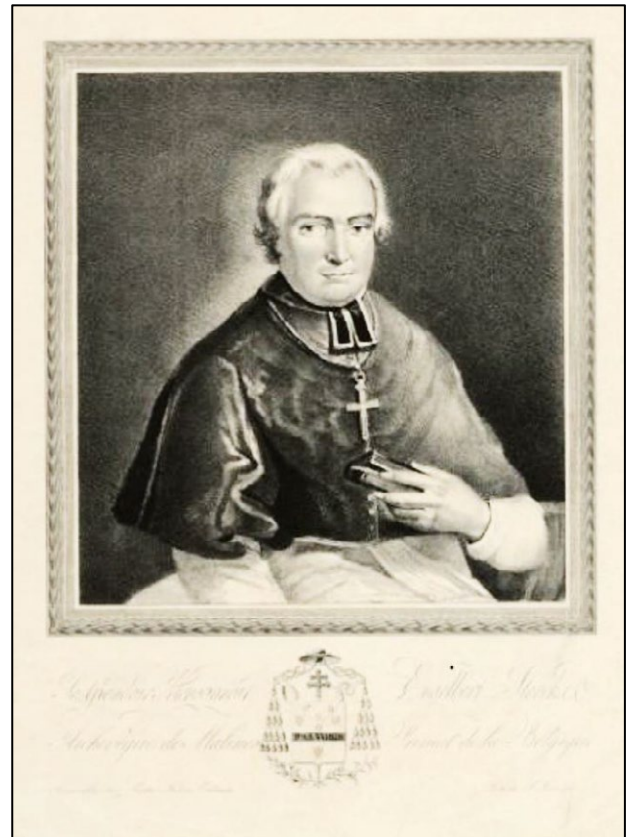
En vanaf dan verstopt pastoor Rombouts zijn bedoelingen niet meer want de goede herder uit Rossem had reeds een totaal ander idee in het achterhoofd! ¹⁹

Hij koopt met het opgehaalde geld *en nog andere bronnen die door iedereen gekend waren* een terrein in het centrum. ²⁰

Het zou dienen voor zijn latere kostschool voor meisjes en een klooster.

¹⁸ Hij werd geboren te Oppem, op enkele boogscheuten van Rossem gelegen (1792-1867) en was kardinaal van 1832 tot 1867. Hij maakte dus heel de problematiek zelf mee.

¹⁹ AAMechelen: Sint-Pieters-Leeuw: doos parochiecorrespondentie: dd. 24.12.1856, brief van pastoor Rombouts aan de aartsbisschop waaruit blijkt dat hij reeds verschillende vruchteloze pogingen had ondernomen te Asse, Merchtem en Opwijk om zusters voor zijn klooster te vinden; het was hem wel gelukt om gehoor te vinden in het klooster van Ranst waar hem beloofd werd om twee of drie zusters te zenden wanneer nodig. We missen echter bedachtzaamheid en overleg bij Rombouts, hij heeft een goed doel maar de manier van handelen heeft iets wispelturigs. Zo zullen de zusters van Ranst de onderhandelingen afbreken toen ze hoorden van

Kardinaal Engelbertus Sterckx.

Ondertussen ging de inzameling van geld, al dan niet gepaard gaande met de nodige religieuze intimidaties, maar door. ²¹

Normaliter zou deze som dienen teruggegeven te worden aan de kas van het bureel... met het gekende gevolg: het geld bleef bij hem in afwachting van de start van zijn klooster.

Ondertussen kwamen er nog andere feiten ²² aan het licht: in de koffer met drie sloten, in bezit van

de onafgewerkte school zonder zustershuis en de financiële perikelen van de pastoor.

²⁰ RALeuven: notaris Stroobant 882/638: 2 akte 65: landbouwer Fr. Speeckaert verkoopt aan *den wel Eerweerden heer Jacobus Rombouts* een perceel land en weide op de Top gelegen groot 56 are 86 ca, kadastraal bekend onder J 345 voor 3.300 francs. De daaropvolgende jaren zal hij in openbare verkopen het er op groeiende hooigras, toemaat en vruchten te gelde maken: Stroobant 4 akte 327; 5 akte 497; 8 akte 697.

²¹ Bijv. tijdens de zondagse misvieringen. Ook de manier waarop hij in de kloosters onderhandelde om zusters voor zijn instelling te bekomen getuigde van weinig overleg en bedachtzaamheid.

²² Zo had hij zijn eigen gelden en dit van begoede parochianen geplaatst op de beruchte *Banque Legrand &*

de pastoor die er één sleutel ²³ van had, zaten de opbrengsten van de kerkfabriek, het stoelgeld, obligaties en hypotheeken, een deel van de gedane collectes voor de armen, opbrengsten van pachten en renten en van de broederschap²⁴, opbrengsten van de offerblokken, enz., waardoor de kerkfabriek geen zicht meer had op lopende en nog uit te voeren transacties.

Rombouts weigerde pertinent de inhoud ervan ter beschikking te stellen.

Als gevolg van al deze perikelen had burgemeester Wittouck bij de procureur des konings te Brussel sinds juni 1857 reeds drie klachten ingediend maar die waren alle zonder gevolg gebleven.

Wittouck kreeg van de procureur wel de raad contact op te nemen met de aartsbisschop.

Hij ging er naartoe en de aartsbisschop beloofde naar de pastoor en diens deken te gaan maar hij verbod Wittouck bij deze ontmoetingen aanwezig te zijn.

Cie en raakte verwickeld in het schandaal van haar failliet.

²³ Eén sleutel was voor de tesorier, één voor de pastoor en één voor de voorzitter van het bureel.

²⁴ AAMechelen: Sint-Pieters-Leeuw: doos parochiecorrespondentie: dd. 23.04, 27.04, 18.09 en 23.09.1861: brieven waaruit blijkt dat de kardinaal reeds in zijn brief van 08.03.1860 Rombouts als bestuurder van het broederschap het recht gaf de ontvangsten hiervoor te innen niettegenstaande de burgemeester hem had verboden hiervoor nog met de schaal in de kerk ophalingen te doen. Het was alleen de koster, aangesteld door de pastoor, die dit volgens het kerkelijk recht zou mogen doen. Pastoor Rombouts had tevoren zijn beklag gedaan over de bemoeienissen van de burgemeester inzake de inkomsten van het broederschap en zijn dreigen hem voor de rechter te brengen; ook had Wittouck hem uitgemaakt voor dief en de kerkdiensten gestoord door eveneens een rondhaling te doen wat door het volk lachwekkend werd aangekeken: de kerkmeester nam een andere rondgang in de kerk ofwel liep hij ostentatief voor de voeten van de koster-schaalmeester; Rombouts klaagt ook dat hij zijn gedachten niet meer bij de kerkdienst kan houden en vraagt de aartsbisschop wat hem te doen staat en welke antwoorden hij moet geven en laat de aartsbisschop ook weten dat hij reeds tot bij de procureur des konings is geweest om zijn beklag te doen over burgemeester Wittouck die hem had uitgemaakt voor dief en dit nog wel in zijn kerk en ook in volle vergadering van de kerkraad, hij had ook geruchten opgevangen dat het bisdom hem in het ongelijk had gesteld om op eigen houtje ophalingen voor de armen en de zieken te doen. De procureur had tenslotte de pastoor de raad gegeven de zaak maar zo te laten en minimaliseerde de boete op 20 à 25 francs maar zeker geen gevangenis, hiervoor waren de feiten niet zwaar genoeg; verder raadde hij de pastoor aan om op de schaal te schrijven *voor de armen van de*

Er werd wel bekomen dat Rombouts nog twee weken collectes zou mogen houden maar de ontvangsten ervan diende hij in de kas van het bureel te storten. ²⁵ Wat echter niet gebeurde.

Ondertussen had de pastoor voor een veel te hoge prijs twee bouwpercelen voor zijn klooster gekocht! Maar geen nood... hij zat toch al op een berg geld en het zou wel loslopen...

Ten lange laatste de bemoeienissen van de pastoor kotsbeu, stuurde burgemeester Wittouck als voorzitter van het bureel, op 17.07.1857 hem een deurwaarder ²⁶ op de nek met het verbod in zijn kerk nog omhalingen voor de armen en voor de kerk te doen of te laten doen en om hem te dwingen de reeds opgehaalde sommen en de schaal aan het bureel terug te geven.

De pastoor zou het eerste verbod volgen maar niet de rest. ²⁷

pastoor en indien zijn verbod aan de kerkmeester niet werd gerespecteerd er commissaris Van der Weyer bij te halen.

²⁵ AAMechelen: Sint-Pieters-Leeuw: doos parochiecorrespondentie: brieven dd. 07.03, 12.05, 13.07 en 17.07.1857.

²⁶ Courrier de l'Escaut dd. 20.02.1858: dit is een artikel waaruit blijkt dat burgemeester Wittouck in de krant *L'Indépendance Belge* van 25.07.1857 een brief liet opnemen waarin hij de pastoor ervan beschuldigt de bestemming van de fondsen te hebben misbruikt en hij zodoende een rechtsvordering instelt.

²⁷ Ook moet Rombouts al in de clinch hebben gelegen met zijn twee onderpastoors want in een brief van 03.10.1857 bedankt hij Mgr. Sterckx voor de overplaatsing van onderpastoor Gaspar Antonius van der Borgh (op 01.10.1857 wordt deze overgeplaatst naar Herentals en uitgeschreven in de gemeente op 23.01.1858) die vervangen wordt door de onderpastoor van Ottenburg, namelijk Carolus Smolders die op 18.01.1858 in de gemeente toekomt. Pastoor Rombouts dringt er eveneens op aan om ook zijn tweede onderpastoor, de heer Dubois, te verplaatsen vermits *diens gedrag en voorbeeld zeker geen navolging verdient* (op 11.04.1862 wordt Dubois overgeplaatst naar Leuven en uitgeschreven in de gemeente op 20.11.1863; en reeds op 12 april arriveert zijn vervanger, de pas uit het seminarie gekomen Henricus Lammens). Een dankbrief van Rombouts aan de aartsbisschop poneert dat hij nu twee goede onderpastoors heeft die hem volledig steunen. Toch blijft de klachtenmolen maar draaien want op 04.11.1857 laat de minister van justitie de aartsbisschop weten dat de verpachting van het stoelgeld niet reglementair is gebeurd en dat Jacques Speltens, pachterstroman van de pastoor, 8% op de meerontvangsten van zijn pachtgeld werd beloofd en in geval van

De kerk van Sint-Pieters-Leeuw.

Het bureel besluit nu machtiging te vragen aan het gemeentebestuur om de pastoor gerechtelijk te vervolgen om zo de hogervermelde teruggave af te dwingen. Machtiging hiertoe werd verleend en ook de bestendige deputatie werd mee in het verhaal betrokken.

In strijd met de bestaande wetten bleef Rombouts echter nog steeds op eigen gezag de inzameling van gelden, zowel voor de armen als voor de kerk, verderzetten.

Maar ook de tesorier van de kerkfabriek begon in de kerk tegelijk collectes te doen voor de armen!

Maar doorzetter zijnde: Rombouts' school zou en moest er komen!

ontoereikendheid van deze ontvangsten Rombouts het te weinig zou bijpassen.

²⁷ 15.10 en 16.10.1857: de Oprechte Haarlemsche Courant en de Leydse Courant: 25.07 en 14.10; 31.12.1857 en 03.07.1859: l'Indépendance Belge; 27.03.1858: Gazette van Yperen. L'Emancipation dd. 10.01.1858, Courrier de l'Escaut dd. 20.02.1858 en Journal de Charleroi dd. 29.02.1858: hieruit komen we te weten dat de verdediger van Rombouts hem op de rol van de 4de kamer wil zetten, dat de procureur-generaal de gang van zaken van het proces aanklaagt; dat er gewezen wordt op mogelijke fouten in de rechtsgang, dat 22.000 fr afkomstig waren van een intekening voor 10.000 fr. vanwege baron de Viron, 10.000 fr. vanwege graaf de Villers, 1.000 fr. van de pastoor en 1.000 fr. van een onbekende. Het blijkt ook dat de heer Mostinck een stroman was van onze pastoor en dat in feite de bevolking achter haar pastoor stond en koos voor een meisjesschool en niet voor een hospice van de gemeente. Het hospice zou volgens de goegemeente slechts dienst doen om zieke

Hij had er in mei 1856 en juni 1857 reeds grond voor gekocht ²⁸ en in juni 1857 startte hij met de bouw van "de school van de pastoor" en een huis voor het klooster van de *Juffrouwen Timmermans*. ²⁹

Anno 1857-1858 culmineert de twist met de pastoor ³⁰ en er wordt een intense onderlinge correspondentie gevoerd tussen pastoor, aartsbisdom Mechelen, provinciegouverneur Liedts (1855-1860, liberaal), burgemeester Wittouck en de ministers van justitie Nothomb (1855-1857, katholiek) en Tesch (1857-1865, liberaal).

Bij de hernieuwing en herverkiezing van de *kerkraad* (kerkfabriek) schijnen er nu ook procedurefouten gebeurd te zijn en beide zijden halen allerhande truken uit de doos om mekaar stokken in de wielen te steken. Opnieuw wordt de minister van justitie door beide partijen aangeschreven.

Ondertussen was de zaak voor de rechtbank van eerste aanleg (correctionele rechtbank) gekomen die haar vonnis velt op 20.02.1858.

Tegen haar vonnis (3 maand gevangenis, 24 fr. boete en 17,85 fr kosten) wordt aansluitend beroep aangetekend voor de vierde kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep.

en gekwetste arbeiders uit de fabrieken van de burgemeester op te vangen en deze had reeds een instelling waar ze verzorgd werden en zelfs een eigen dokter ter beschikking hadden.

²⁸ Akten voor notaris Stroobant uit Sint Pieters Leeuw dd. 17 mei en 18 juni waarin *den wel Eerweerden heer* Jacobus Rombouts 56 a 86 ca land en weide, kadastraal J 345, gelegen op de Top koopt voor 3.300 fr. en van brouwer H.Kaeckenbeeck uit Brussel 2 ha 14 are 30 ca weide met de bomen en aanplantingen voor 17.000 fr.: zie ook notaris Mostinck uit Brussel dd. 18.06.1856 akte 224.

²⁹ Soeur Lambertine, de latere Mère Marie en soeur Téotime alias soeur Marie Antoine in het leven Rosalie Timmermans.

³⁰ Pastoor Rombouts was zeker een bezielde priester, ijverig en sociaal bewogen maar zijn financieel beheer was onbedachtzaam. Hij meende het blijkbaar wel goed maar nam niet de nodige voorzorgen om zijn geldelijk beheer veilig te stellen. Tot 1857 was hij voorzitter van de kerkfabriek.

Bij arrest van dit hof wordt hij op zaterdag 20.03.1858 in een publieke hoorzitting echter vrijgesproken!³¹

Het slotwoord van de rechter was: *“gij zijt allen eerlijke lieden, tracht mekaar te verstaan”* (maar dan in het Frans).

In de krant van 03.07.1859 lezen we dat er na drie jaren aan de situatie nog niets was veranderd.

Pastoor Rombouts probeerde op alle mogelijke manieren de administratieve diensten van de gemeente te saboteren en werd op acht dagen tijd vier keer gedaagd om voor de kerkfabriek te verschijnen.

Hij lapte het aan zijn laars en weigerde nog steeds de koffer te openen met de akten, de titels van de goederen en de inkomsten van de kerk, de coupons van obligaties die moesten geknipt worden, de hypotheaire renten die niet opgevolgd waren, enz... ook werden de inkomsten van de kerkfabriek niet gepubliceerd en 25.000 francs die er reeds twee jaar lagen bleven improductief.

In november 1859 is er nog steeds sprake van het onopgeloste conflict tussen de kerkraad en de pastoor en in december 1859 dreigt de burgemeester opnieuw met gerechtelijke vervolging wegens onrechtmatige aanwending van de gelden van de kerkfabriek en het nog steeds niet willen afgeven van de derde sleutel.

Het gaat zelfs zo ver dat de minister van justitie alle documenten in verband met deze zaak opstuurt naar het aartsbisdom om hem hun kijk op de zaak eens sereen toe te lichten en een oplossing voor te stellen.

De zaak blijft echter aanslepen en op de laatste dag van het jaar 1860 vraagt de minister ten langen laatste de opgevraagde stukken terug.

Waarschijnlijk is de oplossing dan geweest om de volledige kerkraad (of wat er nog van overbleef want na allerhande manipulaties van beide zijden gaven sommige leden er de brui aan, sommigen hadden hun ontslag gegeven en dit dan weer ingetrokken, anderen waren overleden) zijn ontslag te laten indienen en een nieuwe raad te verkiezen. Alleen dan, zo blijkt uit de correspondentie, was de pastoor bereid de sleutel af te geven.

³¹ De Villers wordt de volgende burgemeester (1872-1885) en was goed bevriend met burgemeester Wittouck.

³² Door de koop van het terrein voor zijn school waarvan de bouw reeds was begonnen en het plan er een huis voor de zusters bij te voegen.

Maar ondertussen had Rombouts voor zijn klooster 10.000 francs (zie hoger) gekregen van graaf de Villers die dit bedrag in maart 1859 echter terugvraagt.

Grote paniek bij onze Rossemse pastoor want hij kan blijkbaar de graaf niet onmiddellijk terugbetalen.³²

Gevolg: hij gaat op bedeltocht naar verschillende rijke kloosters in het Brusselse en een maand later kan reeds 4.000 fr. teruggeven en de andere 6.000 fr. dient hij aan 4% later terug te betalen.

Hij schrijft dan maar opnieuw het aartsbisdom aan met de vraag om een aanbevelingsbrief voor hem te willen opstellen. Hierop wordt ingegaan en het geld rolt binnen. Einde maart bedankt hij de aartsbisschop en schrijft dat het klooster goed draait met 60 kinderen en er drie juffrouwen zijn waarvan er een reeds bekend is met het kloosterleven en die de twee andere verder zal opleiden.

We zijn nu anno 1861 en in april dreigen er opnieuw onweerswolken doordat de inschrijvingsgelden van het broederschap, waarvan Rombouts de bestuurder was, werden opgehaald door de tesorier van de kerkfabriek, die hiermee de kosten die het broederschap had gedaan wou recupereren. Dit stootte op stevig protest van de pastoor die schreef dat hij volgaarne de kosten zou betalen maar dat alleen hij de ophaler kon benoemen en dat dit de koster was.

Hij raadde de mensen gedurende zijn misdienst dan ook aan om alleen aan de koster hun inschrijvingsgeld te betalen en hij verbood de tesorier nog ophalingen hiervoor te doen.

Opnieuw werd er bedreigd met processen.³³

En de kardinaal schreef: (...) *mij dunkt dat gij met lastige mannen te doen hebt, ga met de grootste verduldigheid voort en voorders laete ik dees over aen uwe voorzigtigheid (...)*.

Onze uit Rossem afkomstige koppige pastoor had dus zijn slag thuisgehaald en is in 1859-1860 begonnen met het oprichten van zijn klooster voor de congregatie van de zusters van de H. Antonius van Padua.

Hoe was dit nu in zijn werk gegaan?

³³ Uit le Patriote van 22.10.1885: het Hof van Cassatie veroordeelde op 24.07.1862 Rombouts tot het teruggeven van 25.000 fr. aan het Bureel van Weldadigheid. Zelfs twintig jaar na datum werd er over deze zaak nog gesproken!

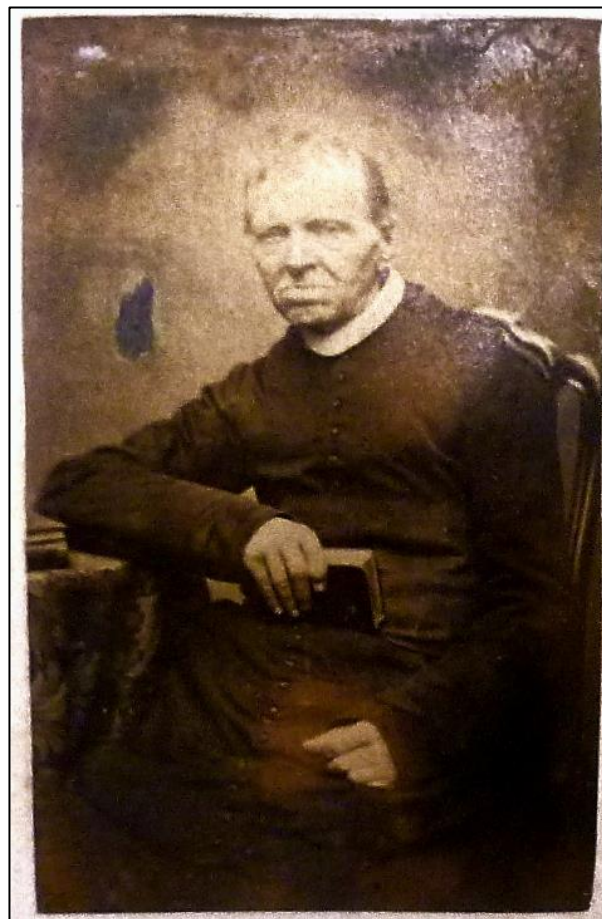
Een meisjesschool voor arme kinderen was reeds lang een drukkend probleem voor pastoor Rombouts.

Maar eerst diende hij een religieuze te vinden die bereid zou zijn het meisjesonderwijs op zich te nemen en hiervoor had hij de uitgetreden Marie Timmermans (1818-1891: soeur Lambertine) gevonden. Deze woonde te Liedekerke bij haar oom, pastoor Lambertus Van Humbeek³⁴, stichter van een kantwerkschool, die hij met eigen middelen (20.000 fr) in 1853 had laten bouwen en waar *les Soeurs de la Providence*³⁵ uit Champion les gaven. Een van die zusters, Marie Timmermans³⁶ de latere *Mère Marie*, hadden ze hier afgevaardigd als moeder-overste van 1853 tot 1856.

Maar in dat laatste jaar ontstond er dan weer een conflict tussen haar oom, pastoor Van Humbeek, en de orde uit Champion.³⁷

Mère Marie (en ook haar zuster soeur Téotime) koos de kant van haar oom, maar werd nu teruggeroepen naar Champion en was zeer misnoegd hierover, want de meisjesschool en de kantschool waren volop op dreef geraakt.

Ze vroeg en verkreeg anno 1858 het ontslag van haar geloften.

Pastoor Lambertus Van Humbeek.

³⁴ Deze was van juli 1826 tot november 1830 onderpastoor te Steenhuffel; dus zal hij wel gekend geweest zijn door Jacobus Rombouts, zelf afkomstig uit Rossem. Hij had eerst nog gezocht in kloosters te Asse, Merchtem, Opwijk, tot hij bij Van Humbeek terecht kwam en deze toestond dat twee van zijn nichten (Marie Françoise Timmermans alias zuster Lambertine en Rosalie Timmermans alias zuster Téotime, gewezen religieuzen van de orde uit Champion) een nieuwe congregatie zouden komen stichten in Sint-Pieters-Leeuw en er ook een schoolje zouden openhouden. Als algemene overste werd Maria Timmermans alias *Mère Marie* benoemd.

³⁵ Vier Zusters van de Voorzienigheid uit Champion werden door pastoor Van Humbeek voor zijn meisjesschool te Liedekerke aangenomen voor een termijn van vier jaar en kwamen er toe op 29.09.1853; ze begonnen met lesgeven op 01.10.1853 en zouden er uiteindelijk tien jaar verblijven. Ze verlieten, na strubbelingen, op 04.10.1864 Liedekerke opnieuw voor Champion. Hierna kwamen er vier zusters uit Sint-Pieters-Leeuw hun plaats in te nemen. Toen in 1866 de cholera uitbrak met honderden doden tot gevolg, hebben de zusters gedurende deze periode enorm veel goed werk gedaan met zieken- en stervensbegeleiding.

³⁶ Het is deze *Mère Marie* (Marie Françoise Timmermans, ° Antwerpen 1818) samen met haar zuster Marie Antoine, Soeur Perpétue (°Mechelen 1824) die worden aanzien, samen met pastoor Rombouts, als de

stichters van de school en van de congregatie van de zusters van de H. Antonius van Padua te Sint-Pieters-Leeuw. Ze waren de kinderen van koopman Jan Frans Timmermans en Marie Anne Petronelle Van Humbeek. Deze laatste zelf een zus van de latere pastoor Lambertus Van Humbeek uit Liedekerke. Ook nog twee andere van hun kinderen waren toetredend tot de orde van Champion, namelijk Rosalie (soeur Téotime) en Justine (Soeur Thérèse).

³⁷ AAMechelen: Liedekerke: doos parochie-correspondentie: brieven van 29.07.1857 en ??-??-1857: daarin komt tot uiting dat pastoor Van Humbeek voortdurend lastiggevallen werd door de generaal-overste van Champion en door de moeder-overste van zijn eigen school; ze zetten hem voortdurend onder druk om de schoolgebouwen af te staan aan hun orde. Wanneer de pastoor hier niet wenste in te gaan maar hen wel enige financiële steun wou geven, botste hij op een koude weigering. Twee van zijn nichten werden nu uit de orde weggezonden en een derde nicht, de overste van zijn school, wordt afgezet en vervangen. Van Humbeek wenst als gevolg hiervan een onafhankelijke school en kan als het moet, zegt hij, met eigen geld zelfs vier zusters onderhouden; daarom vraagt hij aan de deken hem twee of drie onafhankelijke zusters te zenden, liefst voor 01.10.1857. Als bijkomend drukkingsmiddel voegt hij erbij dat al zijn bezit te Liedekerke en elders na zijn dood aan de kerk of aan zijn school zal mogen geschonken worden.

De kostschool Sint Antonius van Padua in Sint-Pieters-Leeuw.

Na contact met pastoor Rombouts, besloten ze in Sint-Pieters-Leeuw een nieuwe klooster-gemeenschap op te richten en werd ze in 1860 de eerste overste en stichteres ervan.³⁸

Met ingang van het schooljaar 1860-1861 worden er de eerste klassen voor een meisjeskostschool geopend.

Rond Marie en Rosalie Timmermans zal aldus de nieuwe congregatie van de *zusters van St. Antonius van Padua* ontstaan.³⁹

³⁸ Pastoor Rombouts was hier in den beginne hun biechtvader maar na botsing met de zusters en de kardinaal was onderpastoor Steps aangesteld geworden als de nieuwe biechtvader.

³⁹ Zo schrijft hij op 20.09.1860 aan kardinaal Sterckx: *Het is met een zekere voldoening dat ik de vrijheid gebruik om Zijne Eminentie te laten weten dat de Heer weerom enigszins heeft voorzien en hetgeen mensen mij voortdurend ontnemen. Drie jonkvrouwen hebben zich aangeboden om mijn klooster te beginnen. Een van de drie kent reeds het kloosterleven, twee van hen zijn in staat school te doen zowel in het Frans als in het Vlaams en andere soorten handwerk aan kinderen te leren. Na alles rijpelijk te hebben overwogen, heb ik geoordeeld mijn klooster op deze staat stillekens te kunnen beginnen:* AAM parochiearchief Sint-Pieters-Leeuw.

Na lang aandringen en waarborgen voor de materiële overlevingskansen van de communiteit krijgt ze in 1862 de goedkeuring⁴⁰ van kardinaal Sterckx voor het geven van onderwijs, ziekenbezoek en armenzorg en de zusters nemen in 1865 de aan hun congregatie verhuurde gebouwen in eigendom over.

Er worden ook verbeteringswerken uitgevoerd en in 1867 wordt er een kapel bijgebouwd.

⁴⁰ AAMechelen: Sint-Pieters-Leeuw: doos parochie-correspondentie: brief dd. 25.07.1862 waarin de aartsbisschop schrijft dat vooraleer de toestemming tot de oprichting en de statuten van het klooster kunnen gegeven worden er eerst nog een testamentaire wilsbeschikking van Rombouts dient ontvangen te worden: het klooster zou met de gronden na zijn dood overgemaakt worden aan de religieuzen want alle gronden en bouwwerken stonden nog steeds op naam van Rombouts. En de kardinaal was ook ongerust geworden omtrent de financiële regelingen die een misnoegde en wrevelige Rombouts aan het treffen was door de kloostergemeenschap in te richten als een *société civile* waardoor hij het ganse kloostervermogen zou kunnen beheren.

De kostschool Sint Antonius van Padua in Sint-Pieters-Leeuw.

De zaken draaiden goed en enkele jaren later nam hun congregatie ook de kantwerkschool van de in 1863 overleden pastoor Van Humbeeck uit Liedekerke⁴¹ over van *les Soeurs de la Providence*. In 1866 tenslotte werd de vrije meisjescostschool door de gemeente aangenomen.

Maar ondertussen waren nog heel wat andere zaken voorgevallen...

Ingevolge de financiële problemen waarin Rombouts verwickeld was geraakt werd hem door kardinaal Sterckx het bestuur van het klooster ontzegd.⁴²

Dit draaide goed en de vier zusters van de congregatie stichtten een bijhuis te Liedekerke en leiden er nu de lagere meisjesschool en de kantwerkschool waar de zusters van Champion sedert 1853 de plak hadden gezwaaid.

En uit een krantenknipsel van 1861 haalden we nog een ander bizar feit: een zekere Jean Schoreels, ziekelijk te bed, werd door pastoor Rombouts aangezet om een testamentaire schikking te nemen en onze pastoor liet deze door een Brusselse notaris (Mostinck?) in een akte opnemen.

Enkele dagen later kwam de zieke te overlijden en de pastoor kwam met diens olografisch testament voor de pinnen. Hij liet de meid hem de sleutels van de kluis overhandigen waarbij hij voor 10.500 fr. aan kasbons en een schuldbekentenis van 2.000 fr. in zijn bezit kreeg.

Toen de verwanten van de overledene hierop om uitleg vroegen repliceerde hij dat de overledene de intentie had om deze kasbons te bestemmen voor de zusterschool. Van de schuldbekentenis nog in zijn bezit had hij stillekes gezwegen.

Hoe het verder afliep konden we niet achterhalen.⁴³

⁴¹ Uit zijn nalatenschap kregen zijn nichten, de gezusters Timmermans, twee hypothecaire leningen ten belope van 6.500 fr. die ze in 1867 verzilveren: notariaat Stroobant 19 akte 2160 dd. 09.12.1867.

⁴² Als bestuurder der congregatie had hij zich het recht toegeëigend om het bezit ervan te beheren, de bruidsschat

van enkele postulanten te integreren in een kapitaal waarmee hij terug kon speculeren maar aldus in botsing kwam met moeder-overste Mère Marie die haar beklag was gaan doen bij kardinaal Sterckx.

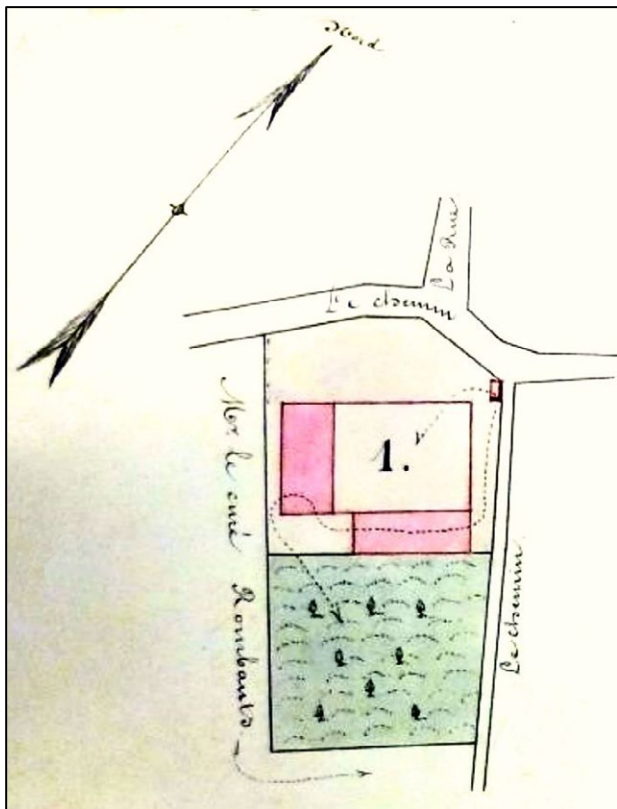
⁴³ L'Echo du Parlement dd. 28.05.1861.

Ondertussen had men bij de gemeente al die jaren ook niet stilgezeten en in maart 1865 werd architect Spaak belast om plannen op te stellen voor het gemeentelijk hospice.

Pastoor Rombouts had er nog een stuk weidegrond liggen dat hij –gezien zijn gespannen verhouding met de gemeente– weigerde te verkopen.

Anderhalf jaar later, we schrijven nu mei 1869, gaat hij, onder lichte dwang van kardinaal Sterckx, eindelijk akkoord om de grond voor 12.500 fr. te verkopen aan het armenbestuur.

Op 27.03.1865 verkoopt de pastoor aan de Juffrouwen Marie Françoise en Rosalie Timmermans en Henriette De Wever een huis met de aanhangsels en afhankelijkheden plus het terrein, koer, hof en boomgaard, groot 30 are 83 ca, kadastraal J 233 a en b voor 8.000 francs.⁴⁴

M. F. Timmermans.
 R. C. J. Timmermans.
 H. De Wever

⁴⁴ Notariaat Stroobant-Sint-Pieters-Leeuw 17 akte 1611: er wordt gespecificeerd dat Rombouts de gebouwen zelf liet oprichten en dat deze dienden als woonst en school van de zusters; de grond maakte deel uit van een groter geheel van weide en alles paalde met twee kanten aan de straat en twee kanten aan verkoper Rombouts.

Enkele jaren nadien woonden reeds 12 religieuzen in het klooster en ze stonden in voor 188 kinderen die recht hadden op kosteloos onderwijs.

Op 12.05.1869 verkoopt de pastoor aan hogergenoemde zusters ("*religieuses qui desservent l'hospice de Leeuw*") twee stukken grond, te weten een deel weide en boomgaard, groot 83 are 87 ca, kadastraal J 233 en een deel weide en land, groot 56 are 86 ca, kadastraal J 345, alles samen voor 17.500 francs.

Om dit te betalen sloten ze nog dezelfde dag voor tien jaar een hypothecaire lening van 16.000 fr. aan 5% af bij Juffrouw Petronella Van Soetendael uit Sint-Joost-ten-Node. En als panden gaven ze het pas gekochte huis en de gronden.⁴⁵

Dezelfde dag nog verkoopt hij voor 12.500 francs aan de burgerlijke godshuizen van Sint-Pieters-Leeuw een perceel van 1 ha weide met boomgaard, kadastraal J 233.⁴⁶

En hij wordt in de hand betaald door zijn "*goede vriend*" burgemeester Wittouck die verklaart dat het geld afkomstig is van het bureel van weldadigheid en dat de grond zal dienen voor een op te richten *hospitaal-hospice*.

Anno 1870 wordt begonnen met de bouw en aanvaarden de zusters een voltijdse opdracht in het nieuwe nog op te richten openbare *hospice* (waartegen Rombouts steeds stelling had genomen) voor wezen en bejaarden.

Het was gelegen naast hun klooster en werd opgericht en in gebruik genomen in de periode 1871-1873.

De op 12.05.1869 opgemaakte overeenkomst tussen de zusters en de burgerlijke godshuizen treedt nu in voege:

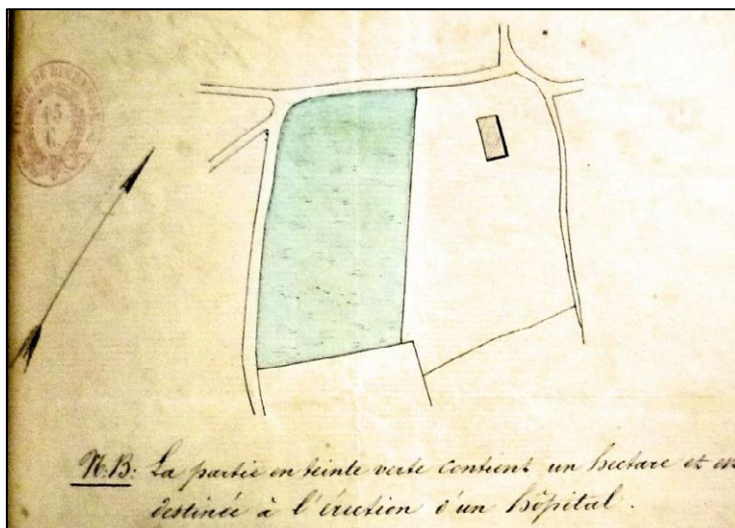
- (1) op haar weide zal het bureel der burgerlijke godshuizen op haar kosten een gebouw oprichten dienende als hospitaal met een tuin voor herstellenden;
- (2) dit hospitaal zal 40 bedden tellen voor ouderlingen, gebrekkigen, zieken en wezen;

⁴⁵ Notariaat Stroobant-Sint-Pieters-Leeuw 21 akte 2502 en 2504.

⁴⁶ Notariaat Stroobant-Sint-Pieters-Leeuw 21 akte 2503 en 2505.

- (3) het zal op kosten van het bureel voorzien worden van meubelen en elke inwoner krijgt gratis kleding – verder staat ze in voor de verwarming en de keuken met de benodigdheden ervoor;
- (4) de medische dienst blijft ten laste van het bureel;
- (5) de drie zusters belasten zich met de verzorging gedurende 20 jaar en zullen ervoor zorgen dat er in die periode nooit minder dan zes zusters aanwezig zijn;
- (6) het bureel betaalt ze 3.000 fr. per jaar;
- (7) het bureel geeft ze gratis, vrij van belasting, het genot op de 2 ½ ha land in de nabijheid van het hospitaal;
- (8) de zusters zullen de gasten verzorgen, wassen en herstellen van hun linnen, kuisen en te eten geven;
- (9) ze zullen les geven aan de wezen, de meisjes mogen de klas van de zusterschool bezoeken en de jongens zullen les krijgen in de lokalen van het bureel;
- (10) qua spirituele ingesteldheid blijven de zusters volledig vrij van doen;
- (11) als garantie op de aangegane verplichtingen geven ze hun eigen goederen in pand.

Het liberale gemeentebestuur van Sint-Pieters-Leeuw, nu (eindelijk) eigenaar geworden van de schoolgebouwen, zette de zusters er na korte tijd uit!

We gaan nu even in op het conflict tussen *Mère Marie* en de pastoor.

En het draaide opnieuw om de centen: de pastoor zou volgens *Mère Marie* de financiële situatie van de congregatie (*société civile*) in gevaar hebben gebracht.

En *Mère Marie* was erin geslaagd, gesteund door kardinaal Sterckx, die natuurlijk wist welk moeilijk man pastoor Rombouts was, deze laatste uit zijn functie van directeur van de congregatie te laten zetten.

De pastoor voelde zich nu uitgesloten van een stichting die hij zelf op het touw had gezet en waarbij hij meende aangewezen te zijn om er de geestelijke leiding van te nemen.⁴⁷

Hij werd vervangen door zijn onderpastoor.

Medio 1865 verminderde de spanning tussen het klooster en Rombouts door tussenkomst van de raadsman van kardinaal Sterckx,⁴⁸ een hoge bestuurder van de afdeling boekhouding van het ministerie van buitenlandse zaken.

Gevolg: op 27.03.1865 verkoopt Rombouts zijn huis aan de zusters.

En *Mère Marie* wordt in november van dat jaar voor drie jaar opnieuw verkozen als moeder-overste. Onderpastoor Lammens zal vanaf dan de directeur van de school worden.

En weer een jaar later onderhandelde de gemeente om de zusterschool over te nemen wat in 1867 een feit werd.

Waarschijnlijk is rebel Rombouts, nog steeds tegendraads, kwaad en onwillig, daarna (1871) verplaatst geworden naar de parochie van Sint-Pieters-Woluwe.

⁴⁷ Hij eist voortaan 700 fr. huurgeld op voor zijn eigendom en verbiedt zijn onderpastoor om nog catechismusles te geven. Verder zette hij geen voet meer in het klooster zodat het tot een totale breuk kwam met de

JESUS, MARIA, JOSEPH, ANTONIUS.
Onderworpenheid en lijdzaamheid maken het groot deel van de kroon der Uitverkorenen.
H. ALPH. A LIGORI.

TER DIERBARE GEDACHTENIS
onzer welbeminde

MOEDER MARIA
(MARIA-FRANCISCA TIMMERMANS)
Stichteres en eerste Overste van het Klooster van St-Peters-Leeuw,
geboren te Antwerpen den 9 Maart 1818
en godvruchtig overleden den 11 Mei 1891,
voorzien der H. H. Sacramenten der stervenden.

In hare jeugd was zij op hare hoede voor de strikken der wereld; zij zegde kloekmoedig vaarwel aan de vermaken en rijkdommen en zij volhardde tot op het einde haars levens in het vervullen der plichten van haren staat.
H. ANNA VAN JESUS.
Hoe gelukkig en zoet is de dood van haar die leefde in gehoorzaamheid, zuiverheid en armoede.
H. VINCENT. A PAULO.
Bedachtzaam onderrichtte zij velen, en was tevens voor hare eigene ziel bezorgd
Eccl. xxxvii, 22.
Genadige Jesus, verleen haar de eeuwige rust.
(Afl. 7 jaren en 7 quad.)
Zoet Hert van Maria, wees mijne zaligheid.
(300 dagen afaat.)

Brussel. Druk. Van Gompel, Groot-Karmelietenstraat, 8.

J. M. J. A.
O Heilig Kruis, onder uwe schaduw
rust en hoop ik.

BID VOOR DE ZIEL
van de eerwaarde

ZUSTER MARIA-ANTONIA,
in de wereld Jufvrouw
Rosalia-Catharina-Josephina Timmermans,
geboren te Mechelen en voorzien van de Heilige Sacramenten der stervenden, godvruchtig in den Heer ontslapen in het klooster der Zusters van den H. Antonius van Padua te St-Peters Leeuw. waaraan zij medestichteres was, den 2 December 1880, in het 56^e jaar haare ouderdoms en in het 31^e harer religieuze professie.

Van hare kindsheid af, leerde men haar den Heer vreezen en de zonde vluchten. Tob. I, 10.
O mijne welbeminde moeder Maria, gij waart altijd na Jesus, het zoetste voorwerp mijner liefde... Een kind van Maria is een kind des Hemels.
H. ALPH.
Beweent mij niet alsof ik dood ware, ik leef met de wijze maagden, bij Dezen welken ik op aarde uit geheel mijn hert bemind heb. H. AGNES.
Wil God dat ik ganeze, ik ben tevreden, wil Hij dat ik sterve, ik ben het insgelijks. Dat zijn heilige wil in mij geschiede. (*Woord. der sterv.*)
Genadige Jesus, verleen haar de eeuwige rust.
(Afaat 7 jaren en 7 m. 40 dagen.)
Zoet hert van Jesus, wees mijne liefde. (300 d.)
Zoet hert van Maria, wees mijne zaligheid. (300d.)

Brussel. Van Gompel-Trion, Gr.-Karmelietenstraat, 8.

congregatie. Voortaan zou als biechtvader zijn onderpastoor Lammens en later Steps in de bres springen.
⁴⁸ Waarschijnlijk zorgde die voor een tussenkomst in de precare financiële situatie van Rombouts.

Bekijken we nu even de periode van zijn pastoraat in Sint-Pieters-Woluwe.

In die tijd was Sint-Pieters-Woluwe een klein dorp met ongeveer 1.500 inwoners, hoofdzakelijk Vlaamstalige landbouwers. De oude pastoor Oberts was er op 02.04.1871 gestorven en slechts op 22 juni komt Jacobus toe in zijn nieuwe parochie.

Hij was er nog maar een maand aanwezig en liet zijn deken in Ukkel al weten dat er *vele slechte en weinig goede gebruiken* waren en dat alles er verwaarloosd en verlaten bijlag.

Zo waren er geen broederschappen, geen godsvruchtige genootschappen, er werd geen rozenkrans gebeden, er waren geen Kruisdagen, geen processies behalve met kermis en op de hoogdagen, het Angelus werd niet geluid, er werd te weinig gebiecht (een vijftal per maand) en ook communiegangers ontbreken vermits er op zondag om 10 uur maar één mis werd opgedragen wat veel te laat was en de mensen zodoende naar andere kerkdiensten in de omgeving trokken.

Rombouts besluit er iets aan te doen, schrijft enkele brieven naar het aartsbisdom en naar zijn deken, en vraagt hierin toestemming tot het oprichten van een genootschap van de rozenkrans, tot het doen van twee missen op zon- en feestdagen, het oprichten van de kruisweg in de kerk en, het zou

anders Rombouts niet zijn: een vermeerdering van zijn *tractement door het Gouvernement!*⁴⁹

In de jaren '1880 was er weeral een kink in de kabel gekomen want de tesorier-koster wil voortaan geen informatie meer geven aan de kerkraad omtrent de inkomsten en uitgaven.

Zo zouden de ontvangsten voor de kerk voor de jaren 1880 tot 1882 de som van 1.195 fr bedragen terwijl de pastoor slechts 231 fr telde...

Verder weigerde de koster hem een geldelijke bijdrage uit te betalen.

De kerkmeesters gaven daarom hun ontslag, een ontslag dat ze onmiddellijk weer introkken omdat de koster-tesorier-organist zelf zijn ontslag gaf.

Heel de boel stond weer op stelten!

Enkel jaren later, eind 1886, nam Jacobus ontslag. Hij was dan reeds stokoud (80 jaar) en vertrok naar Laken waar hij op 23 maart 1897 om 18 uur in de Molenbeekstraat 58 op 91-jarige ouderdom overleed.⁵⁰

Anno 1874 werden *les Soeurs de la Providence* door de minister gevraagd een school in de gemeente te openen.

Of onze pastoor Rombouts zich ook hier weer kwam moeien hebben we niet kunnen achterhalen.

De pastorij van Oppem – foto 2009.

⁴⁹ AAMechelen: Sint-Pieters-Woluwe: doos parochie-correspondentie met enkele brieven van Rombouts aan de vicaris-generaal te Mechelen.

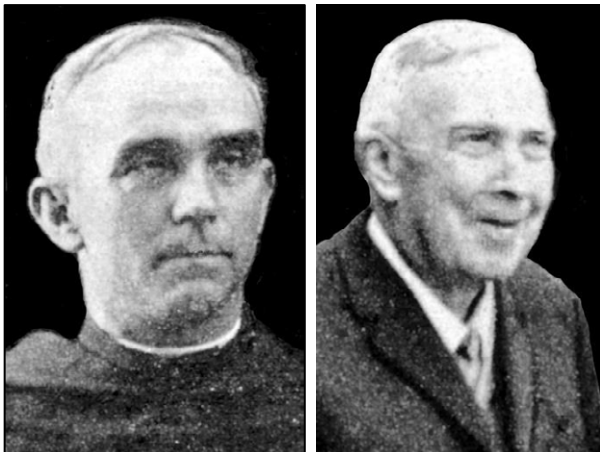
⁵⁰ Het overlijden werd aangegeven door zijn neef, apotheker Petrus Josephus Rombouts, eveneens uit Laken, Koninginnenlaan 321.

DE GEBROEDERS SPINNAEL

Marc Gillisjans

De congregatie der Assumptionisten werd opgericht in Frankrijk. Omtrent 1900 wou de Franse regering de macht en de invloed van de kerk op de scholengemeenschap tegengaan. Als gevolg van deze secularisatiecampagne verlieten een aantal Franse kloosterorden het land en weken naar Nederland (te Gemert) en naar België (1901: Sint-Truiden) uit.

Zepperen in Limburg werd in 1905 door de Assumptionisten gekocht omdat ze in Sint-Truiden te klein gehuisvest waren. Verder bleven er nog kleinseminaries * in Sint-Truiden, Mechelen, Roeselare, Hoogstraten.

broeder Rumoldus

broeder Libertus

Josephus Joannes Spinnael alias broeder Rumoldus (1880-1967)

Hij werd op 05.04.1880 in de Nieuwenrodestraat (een grensstraat tussen de gemeenten Wolvertem en Nieuwenrode, maar parochiaal tot Nieuwenrode behorend) geboren.

Zijn ouders waren Josephus Spinnael, een wagenmaker en Joanna Rosalia Scheers.

1887-1894: lagere gemeenteschool in Nieuwenrode.

1895-1898: secundaire studies aan het college te Taintignies (B).

1898-1900: secundaire studies aan het college te Clairmarais (F).¹

18.09.1900: ingetreden als novice broeder Rumoldus te Gemert (N), nummer 203.

18.09.1901: eerste geloften afgelegd te Leuven.

* Een kleinseminarie wordt voornamelijk als een opleidingsplaats voor pastoors aangeduid. Een juvenaat wordt voornamelijk voor de opleiding van kloosterlingen gebezigd. Een alumnaat is een kostschool.

¹ Aan de Apostolische School der paters Assumptionisten.

29.06.1903: legt zijn eeuwige geloften af.

1901-1902: in de periode van zijn noviciaat en beginstudies filosofie onderwees hij wetenschappen in het alumnaat van Sint Truiden.²

1902-1904: studeert filosofie te Leuven.³

1904-1908: studeert theologie te Leuven.

07.07.1907: tot priester gewijd.

1908-1911: leraar wiskunde aan het studiehuis in Leuven.

1911-1912: leraar wiskunde in Taintignies.

1912-1923: leraar wiskunde en econoom aan het Assumption-jongenscollege in Worcester (USA).⁴

1923-1926: terug in Europa is hij nu provinciaal penningmeester en overste van het juvenaat van België-Holland te Zepperen.

1926-1929: pastoor te en superior van de gemeenschap te Haine-Saint-Pierre (B).

1929-1943: is afgevaardigde van zijn provincie voor het generaal kapittel en is gedurende 14 jaar in Rome assistent van de generaal overste van de congregatie.

1946-1948: keert terug naar België en resideert in Le Bizet.

1948-1955: aalmoezenier in het sanatorium van Den Haan aan Zee.

1955-1956: aalmoezenier in het rusthuis *La Solitude* te Froyennes (Doornik).

1957: hij viert zijn gouden priesterjubiläum in het noviciaat van Taintignies.

1958-1959: resideert als superior te Stabroek-Kapellen maar vraagt zijn ontslag wegens onmin met de veertig jaar jongere frater Silvius alias Richard Nolmans.

² Op 06.12.1901 wordt hij in Wolvertem afgeschreven voor Sint-Truiden.

³ Een andere bron vermeldde hem voor filosofie van 1904-1908 en voor theologie tussen 1908-1912.

⁴ Foreign Assumptionists in North America (1850-2000), deel 2, met hierin *Spinnael J.J.*, 203.

1959-1963: hij wordt op rust gesteld te Brussel maar blijft nog verbonden met de Maria Magdalenakerk aldaar.

1963-1967: resideert in Sint Lambrechts Woluwe waar zijn broer, fra Libertus, hem vervoegt.

07.07.1967: viering van zijn diamanten 60-jarig priesterschap.

Hij wordt beschreven als een levendig iemand, vrolijk maar rustig van karakter, aangenaam in de omgang in zijn gemeenschap met een lichte neiging tot zacht plagen; hij leefde strikt volgens de voorschriften van de regel en stortte steeds zijn klein overlevingspensioen aan de penningmeester.

Gedurende zijn rijk gevuld leven was hij dus zowel leraar, econoom, pastoor, raadslid bij het hoofd van de congregatie als overste van de verschillende gemeenschappen der Assumptionisten geweest.

Na een inzinking twee dagen voor zijn dood zei hij nog lachend *het zal nog niet voor deze keer zijn*.

Hij sterft plots op zondagmorgen 16.07.1967 te Sint-Lambrechts-Woluwe toen hij uit zijn zetel wou komen om een kopje koffie te drinken.

Hij wordt daarna op het kerkhof van Nieuwenrode begraven.

Cornelius Josephus Henricus Spinnael *alias broeder Libertus* (1890-1985)

Evenals zijn broer, maar tien jaar later, werd hij op 20.06.1890 in de Nieuwenrodestraat te Wolvertem geboren.

Het gezin telde negen kinderen. Hij werd bij zijn broer op het kerkhof van Nieuwenrode begraven.

Het instituut Everaert stond leeg tot juni 1929 en werd toen aangekocht door de paters Assumptionisten die er van 1929 tot 1956 een alumnaat van de congregatie in vestigden (= een *kostschool voor jongens die dachten priester of religieus te worden; wordt soms ook als een kleinseminarie benoemd; voor secundair onderwijs van 12- tot 18-jarigen*).

Pater Spinnael werd door zijn hogere overste pater Gervais Quenard afgevaardigd en vestigde er een alumnaat in de huidige gebouwen van het Sint-Godelieve-instituut aan de Mechelseweg te Kapelle-op-den-Bos.⁵

⁵ Op zijn doodsprentje wordt hij de stichter van het Sint-Theresia-instituut genoemd.

Op 15.06.1937 werden nieuwe gebouwen ingewijd en in 1940 werden studenten uit Limburg naar Zepperen gestuurd.

Hij volgde lagere school aan de gemeentelijke jongensschool van Nieuwenrode en collegestudies te Sint-Truiden van 1901-1905 en te Sart-les-Moines van 1905-1907. Daarna volgt hij evenals zijn broer de Apostolische School te Taintignies.

1907-1909: ingetreden als novice bij de Assumptionisten te Leuven.

1909-1912: doet zijn priesterstudies voor filosofie in Rome.

1912-1914: leraar in Zwitserland.

1914-1918: soldaat.

1918-1921: theologiestudies te Leuven.

1921: hij wordt te Leuven op 07 augustus tot priester gewijd.

1921-1926: in die periode wordt hij als leraar geciteerd in Bure-Grupont (B), in Locarno (Zw), in Boxtel (N) en Zepperen (B).

1926-1952: overste te Zepperen, overste in het college van Kapelle-op-den-Bos en in Leuven.

Later wordt hij nog inspecteur van de humaniorascholen.

Na zwaar ziek te zijn geweest toen hij in de Ardennen pastoor was, werd hij rector van de zusters Ursulinen te Tildonk.

1953: gaat op rust in Leuven waar hij nog econoom was in 1959; hij vervoegt daarna zijn broer in Sint Lambrechts Woluwe.

28.02.1985: overlijdt in Sint Lambrechts Woluwe.⁶

⁶ Volgens zijn doodsprentje stierf hij in het rustoord van O.L.Vrouw-van-Lourdes te Erps-Kwerps (Kortenberg). Hij had onder andere de functies van leraar, overste van een kloostergemeenschap en directeur van een school uitgeoefend.

UIT HET LEVEN VAN BROEDER METROBE-MARIE SAMMELS

Marc Gillisjans

Joannes Franciscus Lucianus Sammels werd geboren te Wolvertem op het middaguur van 28.02.1840 als het laatste van de acht kinderen van Jan Baptist Sammels (1797-1850, kamslager) en Joanna De Wilder (1795-1853), winkelierster. Ze woonden in wijk A 22 dat wil zeggen op de Steenweg, rechtover de kerk, op "den Berg" naast hun verwant beenhouwer en herbergier Jan Baptist Sammels (die getrouwd was met Maria Josepha Cortebeeck).

Hij had nog vier broers en drie zussen en vertrok op 19.01.1854 naar Merchtem. Hij woonde samen met zijn broer Joseph Amand bij kamslager en weduwnaar Cornelius De Cock * nadat zijn moeder, toen reeds weduwe, in juni 1853 was gestorven. Hij was een achterneef van broeder Donatus Sammels.

Broeder Métrobe-Marie ¹ van de minderbroeders ("Petits Frères") ² behoorde tot de congregatie der broeders van de christelijke scholen en woonde in Châtelet (diocees Doornik).

Deze instelling werd hier anno 1853 opgericht zodat onze Joannes Franciscus Lucianus één der eerste (in feite : de 18de) ingeschrevenen was. Waarom en door wie hij naar Châtelet werd gestuurd is nog steeds een raadsel.

* Zijn broer Jozef Amand (°1828) trouwde de daar ook inwonende meid Joanna Maria Buys (°1819). Allen woonden op de Lange Steenweg 168 te Merchtem. En Jean François Lucien wordt er ingeschreven als zijnde *étudiant à Namur*.

¹ In de krantenverslagen wordt hij steeds als broeder Marie-Métiobe vernoemd.

17.04.1856: intrede in het noviciaat ³ te Namen waar hij de naam broeder **Métrobe-Marie** kreeg;

01.07.1856: ingekleed in het religieuze habijt;

14.06.1857: einde van zijn noviciaat; gezonden naar hun huis Sint-Goedele te Brussel *pour y faire la petite classe* (= het eerste studiejaar);

10.05.1858: Brussel 4 m(aanden);

09.09.1858: Châtelet 2 m(aanden);

24.09.1858: vertrek uit hun vestiging te Brussel;

25.09.1858: aankomst in Châtelet om het tweede studiejaar te doen De broeders van de christelijke scholen van Namen gaven hier gratis onderricht aan arme kinderen;

15.06.1860: terug naar Namen;

20.06.1860: nog te Namen en van hieruit terug naar huis gezonden bij zijn familie.

Op **17.09.1860** werd hij – 20 jaar oud – door het hof van beroep te Brussel verwezen naar het hof van assisen van Henegouwen waar hij op **19.09.1860** veroordeeld werd voor zedendelicten op de aan hem toevertrouwde kinderen. ⁴

² Ordo Fratrum Minorum (OFM) alias de franciscanen, een bedelorde.

³ Noviciaat heeft twee betekenissen: 1. Het gebouw op zich, en, 2. de 1 jaar durende inleiding van de kandidaat-religieus (de kloosterling) in het religieuze leven.

⁴ RAMons: cour d'assises du Hainaut: AEM.05.001-2867: Sammels Jean François, attentats à la pudeur avec violences sur des enfants de moins de 15 ans, dd. 16.11.1860.

Het bekend worden van zijn zedenfeiten werd in het lang en in het breed uitgesmeerd in de volgende kranten:

L'Echo du Parlement: schrijft in zijn editie van zondag 24.06.1860 en we vertalen:

Op vrijdag 22 juni werd ons vanuit Charleroi gemeld dat de substituut-procureur des konings, onderzoeksrechter in deze en de commis-griffier van het parket op gisteren 21 juni zich naar Châtelet hebben begeven om een onderzoek op te starten ten laste van een minderbroeder verdacht van zedenfeiten op kinderen die door hem werden onderricht.

De verdachte heeft de instelling te Châtelet sinds zaterdag verlaten en men weet niet waar hij zich nu bevindt. Een mandaat tot opleiding is uitgevaardigd geworden.

Vergezeld van de politiecommissaris zijn de magistraten afgestapt in de twee lokalen betrokken door de minderbroeders die allen werden ondervraagd; tegelertijd werden ook de kinderen ondervraagd.

In Châtelet werd door de bevolking met verontwaardiging gereageerd en grote mensengroepen stonden gans de namiddag voor de huizen bewoond door de minderbroeders.

Nieuwe Amsterdamsche Courant - Algemeen Handelsblad (Nederland) 19.09.1860:

Journal de Charleroi 22.06.1860: verkorte versie vertaald uit het Frans:

Nieuw schandaal bij de broeders te Châtelet: men kent reeds zeven slachtoffertjes, allen tussen de 7 en 10 jaar. Maar er moeten er meer zijn vermits de meest verschrikkelijke verdorvenheden van de broeder reeds meer dan één jaar geleden begonnen.

Er werd klacht neergelegd bij de procureur des konings maar de dader is spijtig genoeg op de vlucht.

Dit schijnt de gewoonte te zijn in deze orde. In plaats van de schuldige aan het gerecht uit te leveren laat men hem gewoon verdwijnen.

Journal de Charleroi 25.06.1860:

Het parket is gisteren nog afgestapt te Châtelet om verder te gaan met de ernstige zaak waarvan broeder Métrope-Marie wordt beschuldigd.

De nog niet ondervraagde kinderen worden nu terzijde genomen voor ondervraging en de broeders hebben een nieuw verhoor moeten ondergaan.

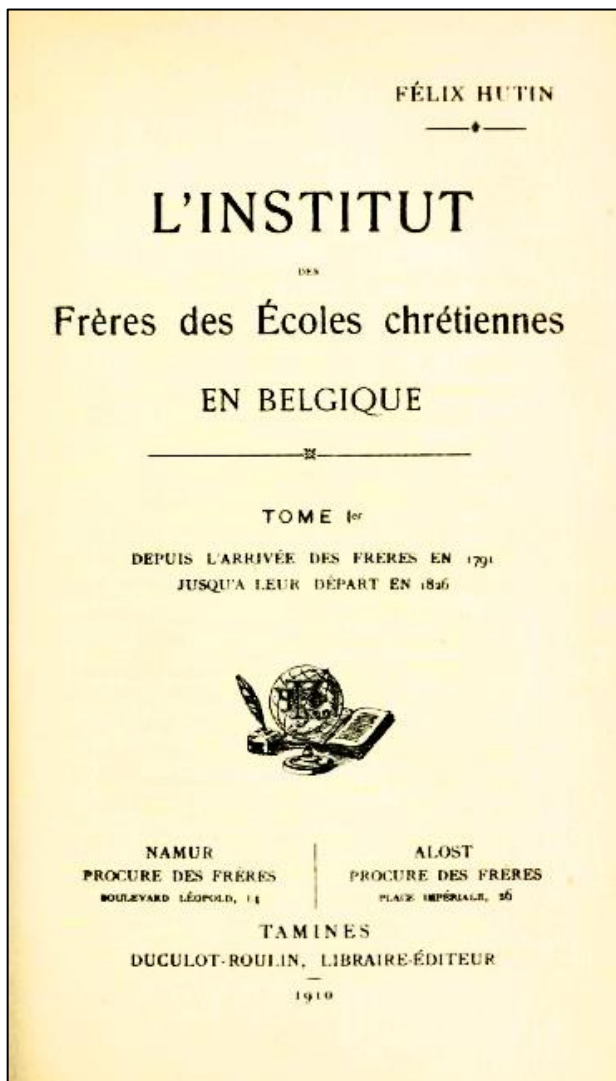
De schuld van betrokkene laat vanaf nu geen twijfel meer bestaan en het schijnt zeker dat de verschrikkelijke losbandigheden waaraan hij zijn leerlingen-slachtoffers onderwierp reeds meer dan één jaar geleden zijn begonnen.

Naar een laatste bericht deze morgen aangebracht door reizigers die met de eerste trein uit Brussel kwamen zou broeder Métrope-Marie gisteren op het eind van de dag vanuit Namen te Wolvertem zijn toegekomen.

L'Indépendance Belge 24.06.1860 en 27.06.1860: verwijst naar le Journal de Charleroi.

Le Progrès 08.04.1877 (nog omtrent de veroordeling uit 1860) door het assisenhof van Henegouwen: veroordeeld tot levenslange hechtenis en zal één uur publiek tentoongesteld worden.

Laten we nu even ontleden wat we te weten kwamen uit de processtukken...

Woensdag 20.06.1860

De 51-jarige rentenier Stainier uit Châtelet had geruchten opgevangen betreffende inbreuken op de zedelijkheid in de school van de broeders en had politiecommissaris Pirson van Châtelet aangemaand hier dieper op in te gaan.

Gevolg hieraan gevend werden vijf kinderen tussen de 7 en de 10 jaar door Pirson verhoord.

Twee vrouwen spraken ondertussen schooldirecteur Vauguet, voor de religie broeder Maximus, aan omtrent de slagen en oneerbare voorstellen die broeder Métiobe hun kinderen had aangedaan.

Broeder Maximus kwam uit de lucht gevallen, verklaarde van deze feiten niets af te weten en stelde hiervan onmiddellijk de provinciaal van hun congregatie te Namen in kennis, waarna deze stante pede de betreffende broeder op het matje riep.

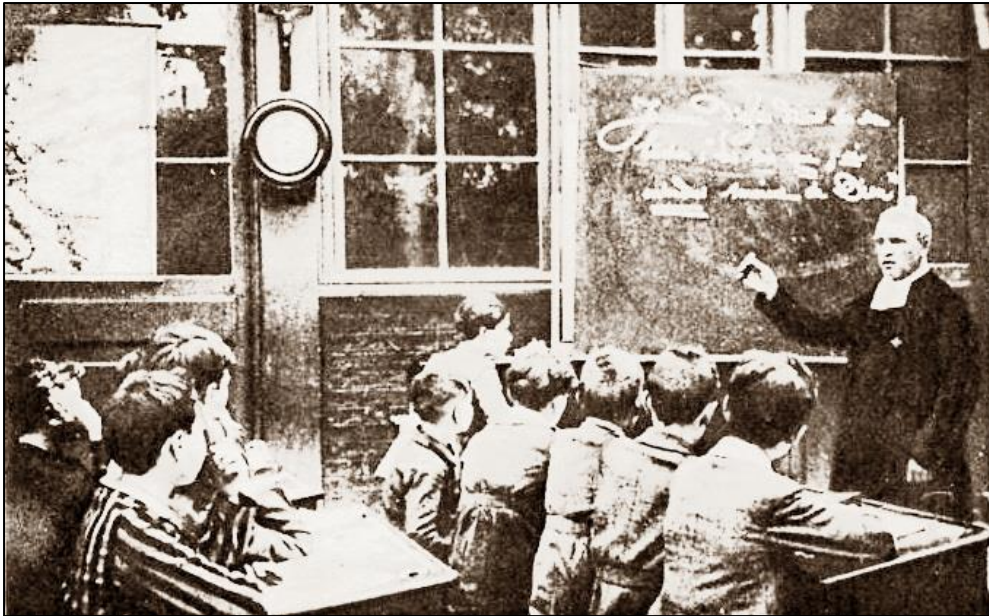
21.06.1860

Voor de rechtbank van eerste aanleg te Charleroi wordt door de onderzoeksrechter een aanhoudingsmandaat tegen Jean François Sammels, zijnde broeder Marie Métiobe, opgesteld om hem te verhoren over de hem ten laste gelegde feiten. Commissaris Pirson krijgt dezelfde dag nog dit mandaat toegestuurd.

Eveneens dezelfde dag wordt de onderzoeksrechter van Namen door zijn collega uit Charleroi op de hoogte gesteld van het feit dat verdachte reeds op 16 juni uit Châtelet naar Namen is vertrokken, waarschijnlijk om daar de instelling van de broeders der christelijke scholen te gaan vervoegen.

23.06.1860

Twee rijkswachters en de politiecommissaris van Namen trekken naar de instelling van de broeders te Namen waar ze het mutatieregister kunnen inzien.

Hij raadde zijn broer dan ook aan zo snel mogelijk weg te gaan maar wist niet te zeggen waar naartoe.

Ondertussen was ook de rijkswacht van Wolvertem in kennis gesteld van het onderzoek en brigadecommandant Grustin liet weten dat in de avond van 22 juni Sammels te Wolvertem in het ouderlijke huis was toegekomen om er na gegeten te hebben

Hieruit bleek dat op 20 juni broeder Sammels er werd weggezonden nadat hij aan broeder Sancien schuld had bekend, die verder nog wist te vertellen dat Sammels hem nog enig geld vroeg om naar Frankrijk⁵ te trekken, er aan toevoegend dat zijn ouders het wel zouden terugbetalen.

Sancien wist ook nog te vertellen dat 's anderdaags Sammels' broer, caféhouder van *la Lunette* op het Muntplein te Brussel, naar Namen was gekomen om het fijne van de zaak te vernemen.

Broeder Métiobe zou ook nog een oom priester te Buggenhout hebben gehad.

Alle opzoekingen gedaan door de rijkswachters in de lokalen en klassen van de broeders leverden niets op en bleken vruchteloos maar er werd een proces-verbaal opgestuurd naar de gendarmerie van Brussel en deze van Dendermonde.

24.06.1860

De gendarmerie van Brussel is in het café *la Lunette* met de broer van Sammels gaan spreken en deze vertelde hen dat zijn broer op donderdag 22 juni tot bij hem is gekomen en zijn fout heeft opgebiecht.

onmiddellijk te vertrekken.

Grustin zou de woning discreet laten bewaken.

Verder wist hij dat Sammels nog een broer genaamd Auguste had, caféhouder op het Muntplein te Brussel; een zuster Melanie getrouwd met een zekere Nagels, bakker op de Steenweg naar Laken; een zuster Henriette, getrouwd met een zekere Peeters, veldwachter te Laken en nog een broer te Merchtem, wonend bij zijn voorgd.

26.06.1860

Uit een schrijven van de rijkswacht van Wolvertem weten we dat de beklagde op zaterdag 23 juni naar Sint-Niklaas zou zijn vertrokken om vandaar uit naar Holland over te steken.

⁵ Zie verder in verband met Frankrijk.

27.06.1860

Politiecommissaris Pirson is verscheidene keren naar de instelling der broeders in Châtelet geweest om er Sammels te arresteren maar kwam er alleen te weten dat deze op 16 juni naar het moederhuis van zijn congregatie te Namen was vertrokken.

Broeder-directeur maakte hierbij de bedenking dat Sammels naar zijn thuis in Wolvertem zou kunnen vertrokken zijn.⁶

27.06.1860

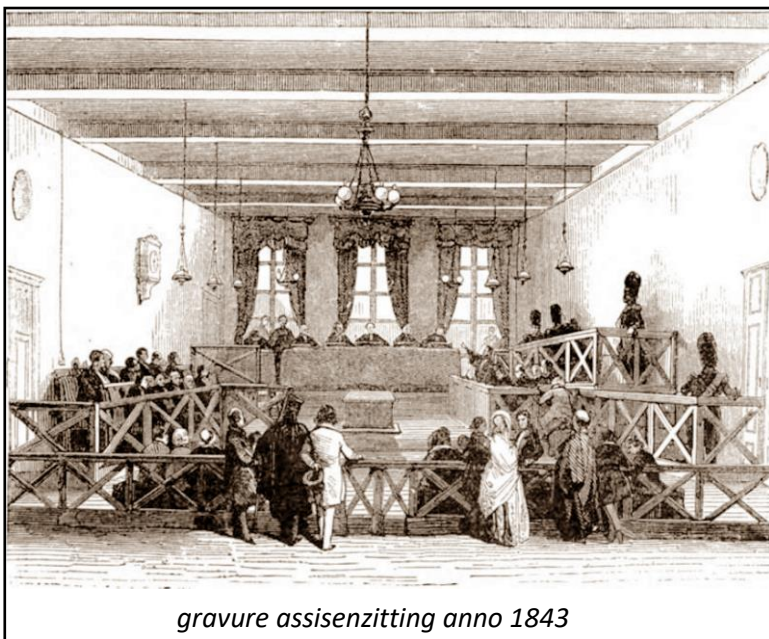
De gendarmerie van Dendermonde laat weten dat Sammels er niet gekend is. En dat ze de pastoor en de onderpastoor van Buggenhout hebben ondervraagd. Beiden verklaarden absoluut geen familie van beklagde te zijn.

Ook de superior van de broeders der christelijke scholen te Sint-Niklaas is ondervraagd geweest samen met al de andere broeders, 22 in getal, maar iedereen verklaarde Sammels niet te kennen.

Ook werden alle hotels en logementshuizen gecontroleerd op enig teken van Sammels, maar weer zonder resultaat.

30.06.1860

Zes kinderen van de tweede klas worden nu ondervraagd.

gravure assisenzitting anno 1843

⁶ In antwoord op een vraag naar inlichtingen nopens Sammels schrijft burgemeester Van Humbeeck uit Wolvertem dat Sammels in het primair onderwijs een goede leerling was, verder van goed gedrag, katholiek,

11.07.1860

Een deurwaarder vordert ook broeder Sancien, in het leven L.D. Lesecq, maar omdat deze op zijn ronde in de Borinage is wordt de oproep aan zijn confrater overhandigd.

En er worden terug zeven leerlingen ondervraagd.

27.07.1860

Een deurwaarder vordert J.B. Majora, alias broeder Modérat, onderdirecteur van de school, maar deze wordt niet gevonden.

Ook worden die dag nog drie leerlingen en de moeder van een van hen nog opgeroepen.

14.08.1860

Er wordt door de rechtbank van eerste aanleg een bevel tot gevangenneming van Sammels uitgevaardigd.

Een staat van onkosten nog te recupereren door de staat bedraagt 131,25 fr. Op 16 november zal deze al tot 166,65 fr opgelopen zijn.

07.09.1860

Ondertussen is de voortvluchtige Sammels naar het assisenhof van Henegouwen te Bergen verwezen gezien de procedurestukken:

- het bevel tot in hechtenis nemen bevolen door de rechtbank van eerste aanleg van Charleroi dd. 14.08.1860;
- gezien dit door een arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 07.09.1860 bevestigd werd;
- gezien de akte van inbeschuldigingstelling van de procureur-generaal van het hof van beroep dd. 07.09.1860, en,
- deze akte in kopie afgeleverd op zijn laatste verblijfplaats in Châtelet.

vrijgezel, behorend tot de middenklasse van de bevolking, onvermogen, geen beroep uitoefende en geen eigen woning bezat.

11.09.1860

Die dag wordt Sammels door de deurwaarder gemaand om binnen de tien dagen voor het assisenhof te verschijnen.

Bij geen gevolggeving (wat ook gebeurde) is hij zijn burgerrechten kwijt en zijn goederen zullen worden gesekwestreerd tot zolang hij zijn straf niet heeft ondergaan.

In dit overtuigingsstuk wordt aangehaald dat op 25.09.1858 Sammels als leraar in de instelling der broeders van de christelijke scholen te Châtelet is ingetreden.

Hij leidde er ongeveer twee jaar een klas als titularis maar rond half juni begon een gerucht de ronde te doen van zijn gemeenheid, zowel in woorden als in daden, tegenover de leerlingen van zijn klas.

De directie, gealarmeerd door deze geruchten, liet hem daarop verwijderen om met een klaarstaand konvooi van broeders mee naar hun huis in Namen te trekken.

Hier werd hij door broeder provinciaal weggezonden maar zonder te weten waar naartoe. Hij werd nog niet teruggevonden zodat de kinderen die de speelbal waren voor zijn brutale en zinnelijke begeerten nog in shock zijn.

Onder dreiging van disciplinaire straffen had hij de mogelijkheid om één of twee kinderen na de klasuren af te zonderen om op de meest schandelijke wijze van hun zwakheid gebruik te maken om handelingen en aanrakingen waarvan ze gezien hun leeftijd, niets begrepen.

Daarna volgt een expliciete beschrijving van de feiten zoals ze door de kinderen werden voorgebracht en ondergaan.

Meestal moesten ze hun ogen dichtdoen of werden ze geblinddoekt.

De minder toegeeflijken beloofde hij mooie prentjes. Weerspanningen nam hij in een armgreep en gaf ze slagen op het hoofd of wrong hun mond open met zijn vingers.

Tot op het moment van zijn verdrijving uit de school heeft beklagde steeds energiek de feiten ontkend. Maar door de unanimité en het aantal der slachtoffers besloot hij de superior een bekentenis te doen, die hij ook nog eens zou overdoen bij zijn broer in Brussel.

11.09.1860

Een deurwaarder biedt zich aan bij juffrouw Thérèse Lyon ⁷, de hospita van Sammels, maar zij kan aan de feiten niets toevoegen.

Ze was toen 66 jaar oud en woonde in een herenhuis op de markt naast het stadhuis.

05.10.1860

Een gerechtsdeurwaarder en twee getuigen (naaste burens van Sammels) onderzoeken nog eens de laatste verblijfplaats van de betichte, namelijk de kamer, de zolder, de kelder en de aanhangsels van het huis.

Op de school en op de gemeentegebouwen wordt een affiche van onderzoek aangeplakt.

⁷ Ze was de ongetrouwde dochter van Bernard Joseph Lyon, Hollands officier en vroegere schepen, en Marie Thérèse Philippe, welgestelde eigenaars die in een herenhuis op de Place du Marché naast het stadhuis van Châtelet woonden. Moeder Marie Thérèse stierf in april 1850 en dochter Thérèse bleef in het ouderlijk huis wonen. Ook haar broer verbleef er, die was 2de schepen

van Châtelet en werd later burgemeester van een aanpalend dorp.

Zij nam dus waarschijnlijk omtrent 1860 Jean François Sammels als huisgenoot. Omdat diens ouders niet onbemiddeld waren kon die ook gemakkelijk zijn pensioengeld betalen en diende dus niet in het klooster te verblijven.

15.10.1860

Met tromgeroffel op de toen gebruikelijke wijze, las een gerechtsdeurwaarder in het openbaar met luide en klare stem de beschuldiging voor.

16.11.1860

Sammels wordt tot drie keer toe bij arrest gemaand om ter plaatse te verschijnen in de gehoorzaal van het assisenhof te Bergen. Zonder resultaat.

07.12.1860

Op de marktplein van Charleroi wordt een paal opgericht met daarop, goed zichtbaar voor het publiek, een extract van zijn veroordeling.

Vanaf dat punt ontbreken hier alle inlichtingen omtrent de voortvluchtige. Waarschijnlijk is hij dan in de anonimiteit van een grootstad opgegaan.

Doorgedreven onderzoek leidde ons tenslotte naar Frankrijk (waarover hij daarvoor al met zijn overste sprak) en meer bepaald naar Parijs.⁸

Zeker sinds begin 1867 moet hij in Parijs verbleven hebben want in september van dat jaar werd er een eerste kind van hem geboren.

En na publicatie van het huwelijk op 21 en 28 maart 1869, hij is dan kleermaker, wordt op 10 april 1869, het huwelijk te Parijs in het 7de arrondissement voltrokken.

Zijn bruid is Marie Attalès, dochter van Jean en Marie Hortence Barat uit Lesjunies (Lot). Zij is dan naaister, geboren in Lesjunies op 23.02.1840 en woont met Sammels reeds minstens twee jaar samen in de Rue de Lille 15.

Onder eed verklaart hij in de huwelijksakte dat hij de overlijdensakte van zijn ouders niet kan geven vermits hij de datum en de plaats van hun overlijden niet kent.

Ze bekwamen zes kinderen waarvan twee voor het huwelijk (die later door Jean Francois werden erkend) en twee doodgeborenen.

Alle kinderen behalve het laatste werden geboren ten huize van vroedvrouw Lebaron in de Rue des Deux Cens 40, 1ste arrondissement te Parijs.

Het laatste kind, Henri Leon Lucien, werd bij hen thuis geboren in de Rue de Lille 15, eveneens in Parijs in het 7de arrondissement.

Van Jean Francois Sammels kennen we verschillende beroepen:

- *garçon de restaurant* en *garçon de café* (1867),
- *commis-tailleur* (1868),
- *tailleur* (1870),
- *garçon de recette* (1871),
- *garçon de magasin* (1873), en,
- *cassier* (1876).

Zo te zien verbeterde hij dus zijn sociale rang.

Zijn vrouw Marie Attalès werd steeds als *couturière* vermeld en bij haar overlijden op 29.10.1903, in haar domicilie Rue de Sèvres in het 7de arrondissement te Parijs, wordt ze beschreven als *tapissière*.

Ze was dan al weduwe, maar waar tevoren Jean Francois gebleven was is een raadsel.

Alleszins niet meer in Parijs.

Voor een tweede keer is hij dus onder de radar kunnen blijven.

Een laatste inlichting omtrent zijn overlijden vonden we in de militaire fiche dd. 1896 van zijn zoon Henri Leon Lucien: "*fils de feu Jean Francois Lucien et fils unique, soutien de sa mère*"...

⁸ We vonden het gezin steeds in de omgeving van de Seine, 1ste en 7de arrondissement, vermeld.

ZUSTER VINCENTIA (1808-1896) UIT MEUZEGEM

Marc Gillisjans

Joanna Petronella Rampelbergh werd geboren in Meuzegem op 09.01.1808 als vierde kind en dochter van Jan Baptist en Anne Marie Gilles, welgestelde landbouwers die haar de dagelijkse gebeden leerden, de kerkbezoeken aanmoedigden en haar verdachte personen leerden te mijden.

Ze was 27 jaar toen ze reeds enige tijd dacht aan trouwen maar haar moeder werd ziek en ze beloofde op haar sterfbed (+ 24.08.1835) te verzaken aan het huwelijk en als kloosterlinge verder te leven.

Ze trok naar het klooster van de *Dames van het H. Hart* in Jette, maar kon in zulk 'n voornaam klooster niet aarden vermits ze voornamelijk in zuivere armoede wilde leven.

Dat hoopte ze te vinden in een Brugs klooster maar tijdens haar reis hier naartoe kwam ze te Gent in contact met de onderpastoor van de gemeente Poeke. Deze overtuigde Joanna om mee te gaan naar zijn dorp waar veel armoede was en nood aan ondersteuning. Hij kon haar overtuigen en Joanna vond onderdak bij een oude man in de Ruisseledestraat.¹

De kiemen van een kloostergemeenschap waren gelegd. Onze Joanna Petronella, in feite geen eigenlijke religieuze maar wel een geestelijke dochter (*fille dévote*) zou de stichteres ervan worden.

Ze namen de Vincentiaanse spiritualiteit over en zetten zich in samenwerking met het gemeentelijk Bureel van Weldadigheid in voor de verzorging van zieken, wezen, ouderlingen en weeskinderen.

Begin 1840 keurde bisschop Delebecque (1796-1864)² van Gent het initiatief tot kloosterstichting goed en Joanna werd op 06.12.1841 door hem geprofest en voor de duur van haar leven aangesteld tot kloosteroverste.

Ze kreeg de kloosternaam *moeder Vincentia*, stichteres van het klooster van *Sint Vincentius a Paulo* te Poeke.

De zusters volgden de regel der *Apostolinnen* met toevoeging van de drie geloften van armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid.

De jaarverslagen van het klooster vermelden reeds in september 1840 de oprichting van een meisjesschool in het door de parochiale overheid ingerichte armenhuis.

Aankankelijk kwamen er, waarschijnlijk onder invloed van de onderpastoor, drie zusters van Wetteren naar Poeke om in het pensionaat les te geven en de overste bij te staan in het aanleren van de nieuwe regel.

Bisschop Louis Joseph Delebecque.

¹ Toen: de Ruisseledestraat.

² In 1838 door onze kardinaal Sterckx uit Oppem tot bisschop gewijd.

Zittend de stichtster Joanna Rampelbergh, zuster Vincentia) en staand zuster Seraphine.

Vervolgens werd dan een autonome zustercongregatie opgericht. De daaropvolgende jaren nam het aantal religieuzen bij de zusters van de H.Vincentius a Paulo³ vlug toe.

De bevolkingsregisters vertellen ons dat er in 1846 reeds 6 zusters waren; in 1861: 15 zusters waaronder 4 onderwijskrachten; in 1888 al 23 zusters en in 1890 waren ze reeds met 30.

De congregatie bloeide en groeide zo snel dat ze in de jaren '1870, op vraag van de pastoor van Leupegem, er zelfs een bijhuis kon oprichten.

De zusters kwamen bij voorkeur uit bescheiden lagere sociale klassen.

³ Deze congregatie werd in 1955 versmolten met deze der zusters Apostolinnen van Wetteren. Hier vonden we o.a. Henriette Verstappen, zuster Jean Vianney, °Brussegem 1914; Augusta Van Doorslaer, zuster Marie Theophane, °Meuzegem 1925.

⁴ Jean Van Doorne was notaris en burgemeester van Poeke tot 1849. Hij was erg godsdienstig en vlaamsgezind en botste regelmatig met de volgende burgemeester, de fransegezinde kasteelheer Constantin de

Vele zusters werden gerecruteerd in de omgeving van Wolvertem (Marie Anne Rampelbergh, zuster Joanna °Meuzegem 22.09.1851; Maria De Donder, zuster Adriana, °Meuzegem 13.03.1875; Maria Luciana Schampaert, zuster Godelieve, °Wolvertem 08.02.1853, bestuurster van de kantschool en kloosteroverste in 1910; Rosalia Goossens, zuster Xaveria, °Rossem 25.07.1891; Wijns Pauline, zuster Matheo, °Steenhuffel 07.04.1902; Anna Catharina Hofmans, moeder Anna, °Londerzeel 06.08.1832, kloosteroverste en eerste bestuurster van het oudemannenhuis in 1910) en in Poeke zelf.

Door steun van de hogere klasse van Poeke (notaris Van Doorne, zijn zoon priester H. Van Doorne, de baron,...)⁴ kon het klooster een reeks opeenvolgende aankopen doen en beschikte uiteindelijk over een ruim gebouwencomplex.

De Ingangspoort van de kostschool in de Ruiseledestraat.

Preud'homme d'Hailly. In 1855 verkoopt de heer De Leu, schepen van Gent, zijn kasteel en vier huizen aan de zusters der congregatie van St.Vincentius a Paulo voor 38.000 francs en het kasteel wordt nu een klooster waar de zusters vanaf 31.05.1855 de St.Vincentiuschool runden. Guido Gezelle schreef veel van zijn gedichten in het klooster wanneer hij op bezoek kwam bij zijn jeugdvriend priester-pastoor Hendrik Van Doorne.

1852: aankoop van ½ ha grond in de Ruiseledestraat, een huis van kasteelheer C.A. de Preud'homme d'Hailly de Nieupart en een huis van pastoor J.B. Van den Hole.

1856: gemeenteraadslid De Vos verkoopt hen een huis dat afgebroken wordt en in de plaats wordt een schoolgebouw opgericht.

1874: verkoop door Isabelle de Preud'homme d'Hailly de Nieupart⁵ van enkele ha grond.

1879: met het legaat van Victor Pycke de Peteghem kan er worden gestart met de uitbouw van een rusthuis (een Godshuis-Hospice voor oude mannen waarin de zusters zorgden voor de bediening).

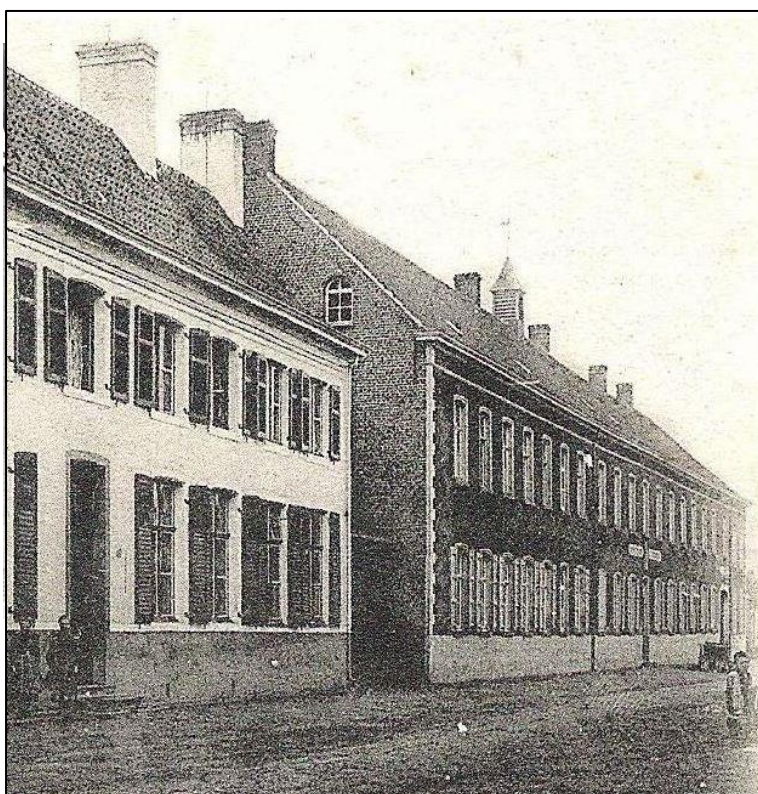
Het klooster bezat ondertussen een pensioonaat, een weeshuis, een kantschool en een kleuter- en lagere school voor meisjes.

Er werd les gegeven tot 1981 en het gebouw werd in 2001 afgebroken.

In 1890 werd zuster Vincentia's gouden jubileum gevierd en de jubelmis werd door de deken van Nevele opgedragen.

Zuster Vincentia⁶ stierf te Poeke in haar klooster in de Ruiseledestraat om 11 uur in de voormiddag op 01.04.1896.

Tien weken voordien, op 18.01.1896, was haar nicht, zuster Joanna, er ook gestorven.

Op de foto rechts het klooster en links de woonst van priester-letterkundige Hendrik Van Doorne (1841-1914).

Hij was de zoon van notaris-burgemeester Jean Antoine Guillaume Van Doorne die bij de stichting van het klooster werd geraadpleegd.

Dezelfde gebouwen, net voor de afbraak in 2001.

⁵ In de literatuur wordt ze beschreven als de *wereldlijke moeder* van het klooster.

⁶ Den Biekorf, jrg. 2 – 1971: melding van een handschrift bewaard in het klooster van Poeke met als opschrift

“Stichtelijke levensschets van de Eerw. Zuster Vincentia, stichteres van het klooster van Poucques.”. We hebben dit document echter niet meer kunnen terugvinden.

RELIGIEUZEN BIJ DE FAMILIE DE BOECK

Marc Gillisjans

*In de rangen van de familie De Boeck zijn heel wat leden tot de religieuze staat toegetreden.
Hieronder volgen een aantal van hen... **

PETRUS DE BOECK (1852-1938), apostolisch missionaris van Scheut

Geboren te Wolvertem-Meuzezem in het Hof te Klavergem op 24.08.1852 maar waarschijnlijk werd hij gedoopt in de kerk van Ossel¹ als vierde kind in het kroostrijk gezin met zes jongens van vader Carolus en moeder Joanna Catharina Van den Broeck.

Hij maakte anno 1923 een persoonlijke c.v. waaruit blijkt dat zijn vierde broer Joseph De Boeck nog steeds in Meuzezem woont en dat hij nog een neef heeft, Charles De Boeck, die in Antwerpen woont. Verder schreef hij dat zijn laatste olografisch testament in het bezit is van zijn broer Joseph en diens kinderen.

Hij deed zijn eerste communie toen hij 11 jaar was en ontving het vormsel op z'n 12 jaar. Volgde de lagere school in Wolvertem en te Merchtem in het pensionaat M. Sacré tot zijn 14 jaar. Zijn humaniorastudies deed hij vanaf zijn 15e tot zijn 19e in het Sint-Dymnacollege van Geel.²

Op 19-jarige leeftijd begon hij aan de studies van filosofie aan het Kleinseminarie van

Mechelen en aan 20 jaar vatte hij het eerste jaar theologie aan in het Grootseminarie van Mechelen en het tweede en derde jaar in het H.Geestcollege te Leuven. Op het einde van elk studiejaar mochten ze voor een week naar huis. De onderwijstaal was toen nog het Latijn en de voertaal in Scheut was het Frans. Elk trimester werd er examen afgelegd.

Na drie jaar theologie trad hij op zijn 24ste met volgnummer 37 in bij de jonge congregatie van Scheutisten.³ Op 18 augustus 1875 verlaat hij het Mechels seminarie en kiest voor de Belgische Missie der Scheutisten in China.

Als jong diaken vertrok hij op 26 mei 1877 vanuit Scheut naar Brussel om tot priester gewijd te worden in de kapel van de nuntiatuur en draagt daarna zijn eremis op te Meuzezem.

* KADOC-Leuven: alle foto's in dit artikel komen uit: KADOC-KULEuven, beeldarchief Scheutisten, Generaalat 37 en beeldarchief Scheutisten: De Boeck Petrus BE/942855/1489/37; tijdschrift Missiën van Scheut 1937-1938.

¹ Het pachthof van zijn ouders lag wel te Wolvertem maar parochiaal in een enclave van Ossel.

² Geschiedenis van Wolvertem door t'Kint, Verhasselt en Levèvre p. 744: *Hij schijnt een knappe kop geweest te zijn want hij deed zijn humaniorastudies in slechts drie*

jaar. In de retorica behaalde hij de eerste prijs in het algemeen examen tussen alle colleges van het bisdom. Hij behaalde er in 1872 een derde accessit voor Latijnse en retorica-studies: Journal de Bruxelles dd. 12.09.1872.

³ De Congregatie van het Onbevlekt Hart van Maria (CICM) beter bekend als de Scheutisten. Deze werd in 1862 door de Vlaamse priester Theofiel Verbist, speciaal voor de evangelisatie van China gesticht. Op de kaart, in rood omcirkeld, de drie provincies van het missiegebied der Scheutisten.

In de periode 1877-1879 doceert hij moraaltheologie aan het theologicum te Scheut.

Voor zijn vertrek naar China liet hij bij notaris Van Zeebroeck uit Wolvertem op 27.01.1879 zijn testament opmaken in het bijzijn van vier getuigen. Hij wordt hierin priester genoemd, wonend in Anderlecht maar gedomicilieerd te Wolvertem (Meuzegem). Het testament bepaalde:

- (1) in de kerk van Meuzegem dient tot lafenis van mijn ziel een dienst van 1ste klasse te worden opgedragen en 60 gezongen missen.
- (2) ingeval ik na mijn ouders kom te overlijden legateer ik, vrij van successierechten, 8000 frank aan C.Schuermans, pastoor van Meuzegem; ingeval diens verzaak of overlijden komt het aan E. Van Zeebroeck, pastoor van Rossem; idem daarna aan C.A.Verbesselt, pastoor van Merchtem; idem daarna aan P. De Smedt, onderpastoor van Putte-Kapellen; idem daarna aan Josephus De Munter, onderpastoor te Opwijk. Indien mijn ouders mij overleven dan zal deze som verminderd worden tot 3000 frank.

Op 03 maart 1879, de dag van zijn vertrek naar China, legde hij zijn eerste geloften af en laat in de Nieuwstraat te Brussel nevenstaande foto nemen.

Na drie maanden bootreis tweede klasse kwam hij via Marseille ⁴op 14 mei 1879 aan in Midden-Mongolië in het vicariaat van Si-Wan-Tze ⁵ waar hij op verschillende posten werkzaam was.

In november 1879: in Altjirma (Ordos) en in december 1879 werd hij benoemd te Lao-Hou Keou.⁶ Hij verbleef hier tot juni 1883 en brak in die periode zijn rechterbeen hetwelk hij zelf terug rechtzette.

⁴ Van Marseille naar Caïro, door het Suezkanaal en de Rode zee naar Colombo, Singapore en Saigon, dan verder naar Hong-Kong en Shangai. Dan volgden ze de noordchinese kust tot de delta van de Gele Rivier (Huang He). Ze volgden deze tot ze de Grote Chinese Muur dwarsten en door de Westervoort hiervan kwamen ze in Mongolië terecht waar op een vijftigtal km. het dorp Si-wan-tse (nu Chongli) bij de stad Kalgan (nu Zhangjiahou) lag. Door Kalgan liep de Chinese Muur.

⁵ Hierover schreef pater Joseph Raskin in 1920 [uit: De eeuw van de ekster van Brigitte Raskin]: *ik moet minstens zesmaal per dag het stof afdoen van tafel en boeken en iedere maal ligt het er zoo dik op dat men er in kan schrijven. Daarvoor zijn er vele redenen. De gebouwen*

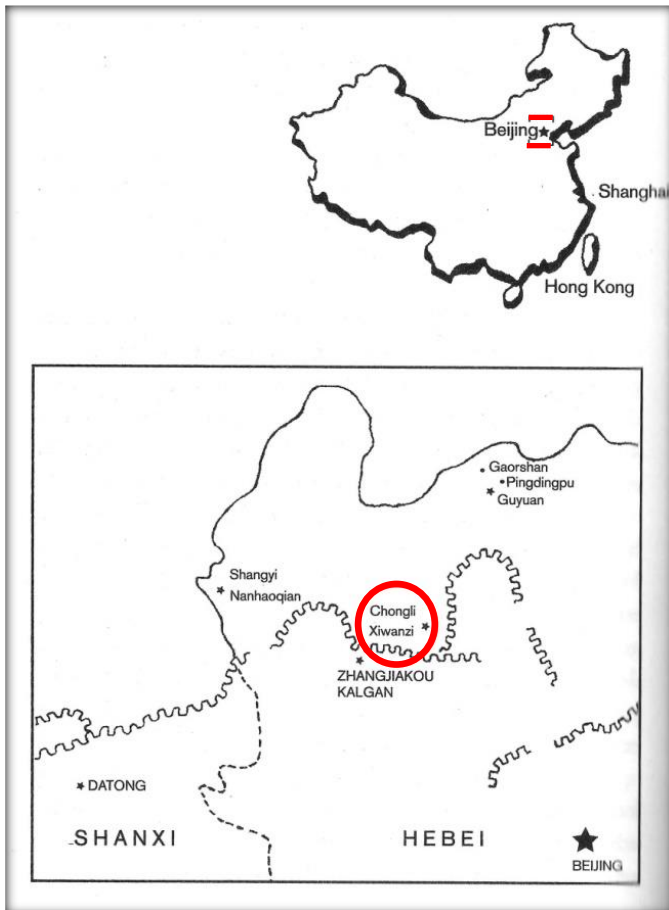
Juni 1883: als pastoor wordt hij nu teruggeroepen naar Si-Wan-Tze en dit tot juni 1885; ondertussen genas hij in 1884 van een ernstige tyfusaandoening waarbij hij zelfs het H.Oliesel ontving.

In 1885 neemt pater De Boeck daar de leiding van het seminarie over van Jerome Van Aertselaer (rechterhand van De Boeck, teruggeroepen naar Scheut en nu algemeen overste) en dit tot 1898 alhoewel Mgr. Bax⁷ hem reeds het eerste jaar trachtte te verplaatsen naar een buitenpost.

zijn met veel hoeken en spleten gebouwd waar het stof inkruipt of doorkomt. De groote vloertegels liggen een halve centimeter van malkaer en worden enkel met natte klei vastgelegd. De keerborstels zijn uit een soort harde biezen vervaardigd en laten de helft van het vuil liggen. Geene enkele straat is geplaveid, zelfs de grootste niet, alles is aangestampte aarde. Haast elke dag komen wervelwinden voor.

⁶ Hier overleed, na een korte ziekte (tyfus?), hun stichter Theofiel Verbist in 1868.

⁷ Hij bekritiseerde een aantal benoemingen van Mgr. Jacques Bax (in 1874 de eerste scheutist die tot bisschop werd gewijd) en diens huiver voor de bouw van een college te Si-wan-Tse en voor de oprichting van een

1891-1892: hongersnood.

Op 07 Maart 1898 verliet hij Si-Wan-Tse⁸ als afgevaardigde voor deelname te Scheut aan het eerste algemeen kapittel dat zou plaatsvinden te Scheut van 23 mei tot 08 juni en hij kwam terug als Provinciaal (zie groepsfoto op volgende bladzijde). In september 1898 zal hij vanuit Marseille terug naar Midden-Mongolië vertrekken.⁹

December 1898-1903: hij is nu algemeen provinciaal overste en maakte de Bokseersopstand¹⁰ mee waarbij hij enige keren in doodsvaar verkeerde en gewapenderhand zijn missiepost diende te verdedigen.

vormingshuis waar de provinciaal de functie van procureur (tot 1879 Van Aertselaer, die in 1898 bisschop wordt in China) kon vervullen. Dit was het belangrijkste dorp en hoofdplaats van de Chinese missie en van het proviciaat (= Chinees bisdom), telde 1.000 inwoners die allemaal katholiek waren. De Boeck was een der oudste priesters aldaar. Het vormingshuis is er tenslotte toch gekomen; verder had het ook een lagere meisjesschool, een lagere jongensschool, een kerk, de drukkerij van de missie, een residentie voor de paters en een seminarie.

1903: overgeplaatst naar San-Kai bij confrater Van Praet. Hij sticht de parochie te Li Ta Lan en krijgt daarna een nieuwe post.

1905: naar Heon Pa en Ta Souki.

1907: pastoor in Ping Ti Nobo en dan in Kao Ki Kao San waar hij de parochie Si Ta San sticht.

1917: benoemd in Sharahotong.

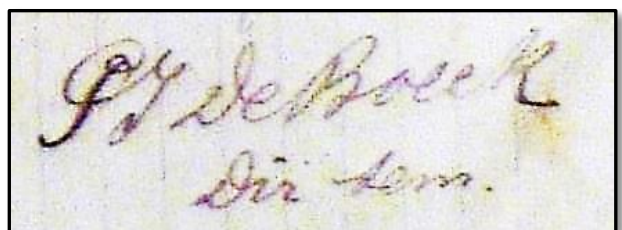
1919: hij werd naar een instelling voor invaliden gestuurd te Lou H'ao Patae.

1923: hij is nu voldoende hersteld en wordt pastoor te Hoartolokai tot 1927.

Sinds 1927 is hij opnieuw op de missiepost van La-Hua-Ying-Tze waar hij tot zijn dood zal blijven.

We vonden van hem nog instructies (sine dato) voor de legataris van zijn testament:

- (1) 1.000 frank gaat naar de congregatie van Scheut voor de fundatie Petrus De Boeck.
- (2) 500 frank kapitaal dient voor een jaarlijkse gezongen mis in de kerk van Meuzegem waarbij de helft van de intresten voor de celebrant is, één vijfde voor de koster en de rest voor de kerk.
- (3) 500 frank kapitaal dient voor een gezongen mis voor zijn ouders en broers waarbij de intresten ervan verdeeld worden als hoger.
- (4) er zal een uitdeling van twee broden gebeuren aan elk arm gezin van Meuzegem.
- (5) er zullen 40 gelezen missen voor mijn ziel gedaan worden.
- (6) al wat daarna nog rest als mijn instructies zijn uitgevoerd mag de legataris in eer en geweten voor zijn moeite deels voor zichzelf houden en de rest gaat naar mijn erfgenamen.

⁸ Dit was de eerste en meteen ook de laatste keer dat hij China zal verlaten.

⁹ Gazet van Mechelen 11.08.1898; het Handelsblad 10.08.1898; Journal de Bruxelles 12.10.1898.

¹⁰ KADOC Leuven: beeldarchief Scheutisten BE/942855/2144/1/846: (Franstalige) brief betreffende zijn vertrek, de aanval en de vlucht. Deze opstand speelde zich af in de periode 1899-1901.

Ook vonden we nog een evaluatie 1931 (uit het Frans vertaald):

Hij is zeer geliefd bij zijn confraters en door de inlandse priesters en zeer godsvruchtig.

Predikt zeer goed en is goed voor de heidenen maar soms heeft hij het hart op de tong en zou hij beter zwijgen; ook zijn taalgebruik laat te wensen over: hij zegt wat hij denkt.

Volgt niet de orde van de dag, is onregelmatig en vlug gegriefd.

In de administratie zowel van de rekeningen als van de goederen is hij niet zorgvuldig.

Geeft vlug kritiek op zijn oversten, studeert niet bij en spreekt zeer goed Chinees.

Hij heeft geen praktische geest en kreeg de laatste jaren verschillende kleine beroertes waardoor zijn opmerkingsgeest en geheugen achteruit gaan en heeft moeilijkheden bij het gaan.

Verder vonden we nog een laatste evaluatie uit 1938 door P. Nuydts:

Is een zeer godsvruchtig iemand, bidt bijna gans de dag en is bijna blind.

Heeft gedurende zijn 60 jaar missieleven buitengewoon gewerkt, zich helemaal aangepast en zichzelf niet gespaard.

Soms al te kras in zijn uitspraken; hij kritiseert graag maar het is niet altijd slecht gemeend; hij is zeer zuinig.

Een curieus type, voorbeeldig, soms zich belachelijk aanstellend wat niet verbeterd is met ouder te worden.

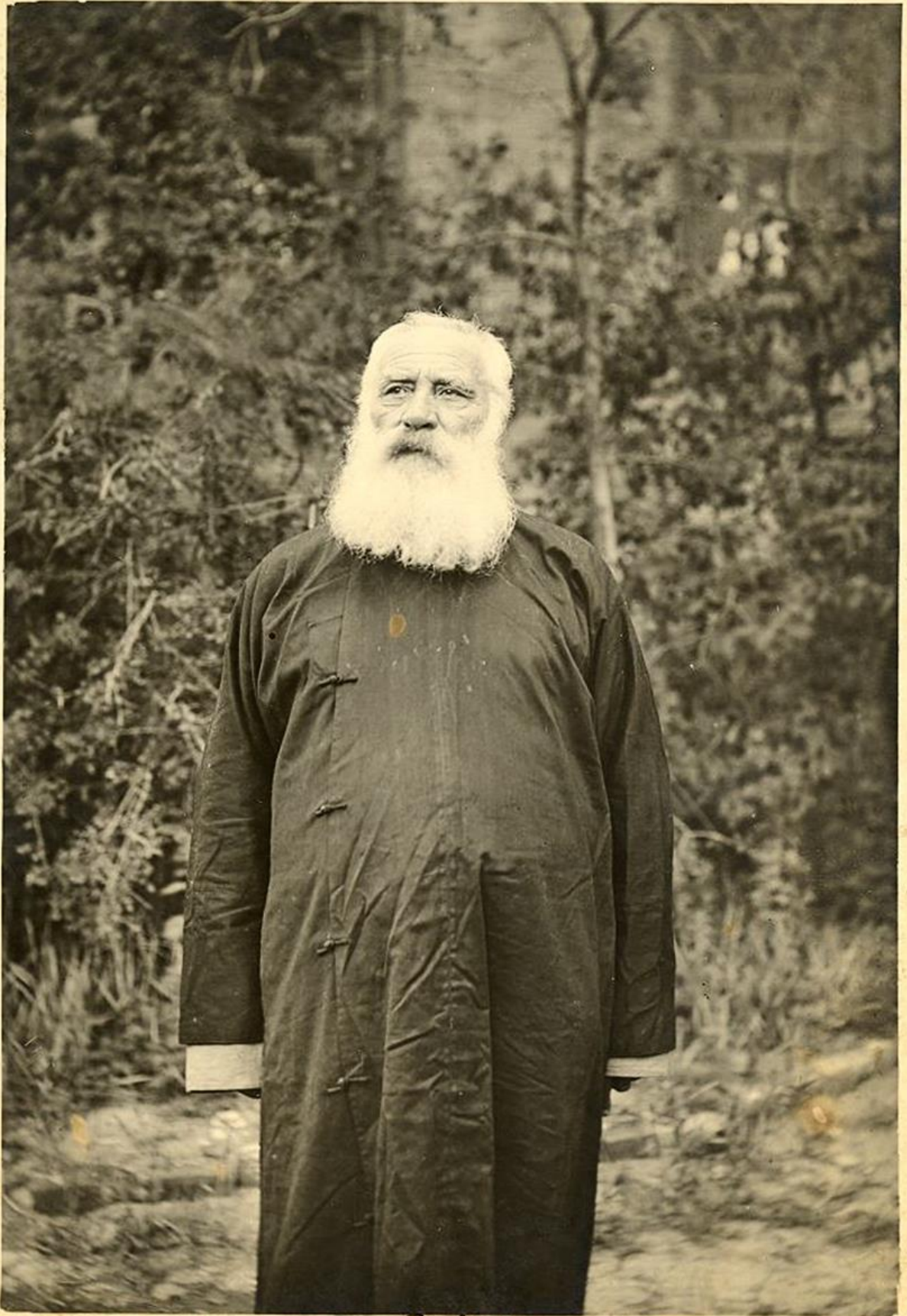
Op het einde van zijn leven was hij half blind en lam geworden en de christen dorpelingen hadden voor hem een mooie doodskest gemaakt, een pronkstuk dat op zijn kamer stond en dienst deed als kleerkast, soms als bewaarplaats voor graan. Ook zijn grafkelder hadden ze in reeds orde gemaakt, zo kon *grootvader* gerust sterven want alles was bij zijn dood al in gereedheid gebracht.¹¹

Overleden op 28.07.1938 te La-Hua-Ying-Tze.

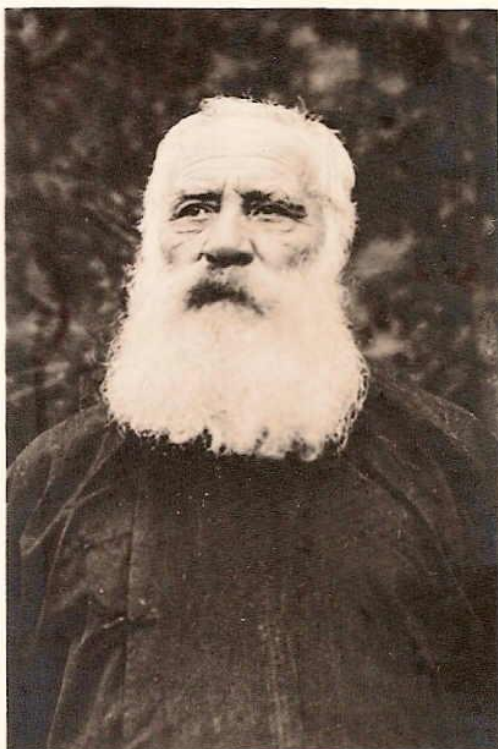
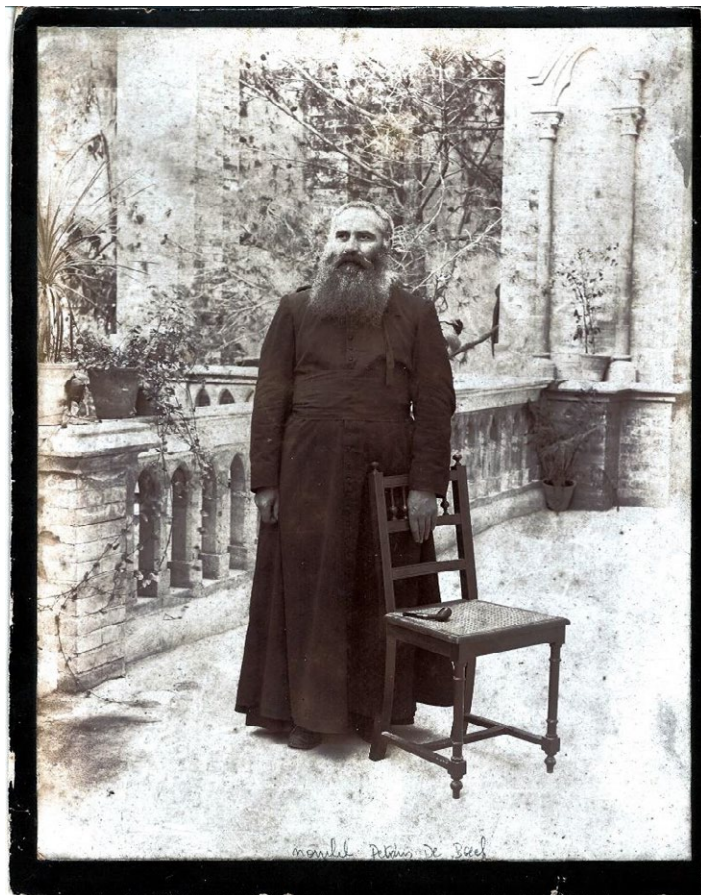

Petrus De Boeck (2de bovenaan links) te Scheut tijdens het kapittel aldaar – foto 08.06.1898

¹¹ Volgens Chinese gewoonte is dit een blijk van hoge waardering en een aloud gebruik van de kinderen tegenover hun ouders.

G. DeBoeck.

Ik heb mij gaarne geslachtofferd voor de zaligheid der zielen. (II Cor. 12.)

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

Eerwaarde Pater

Petrus DE BOECK

missionaris van Scheut in het Vikariaat Siwantze.

Werd geboren te Wolvertem	den 24 Aug. 1852
Werd priester gewijd	den 26 Mei 1877
Sprak zijn geloften uit te Scheut	den 3 Maart 1879
Vertrok naar de missie	« « «
Was Provinciaal Overste	van 1898 tot 1903
Overleed te Laohoaingze (China)	den 28 Juli 1938

Niemand heeft grooter liefde dan hij die zijn leven opoffert voor het heil zijner broeders. Onverschrokken strijder in den dienst van God heeft E. P. De Boeck, altijd optimist en moedig, spijs moeilijkheden en tegenkantingen van heidenen, boxers en roovers, 59 jaren dapper gearbeid aan het bekeeringswerk en zielenheil van de hem toevertrouwde kudde.

De talrijke inlandsche priesters door hem gevormd en sinds lange jaren werkzaam in het Vikariaat, betuigen eenparig hun dankbaarheid en sympathie voor hun oud-leeraar bestuurder.

Volgens het woord van den Apostel, chineesch geworden met de Chineezzen om ze allen voor Christus te winnen, sprak hij hun taal als een geboren Chinees en hij liet menige jonge confrater genieten van die rijke kennis en jarenlange onderzinding.

In den hemel is die kranige missionaris nu het loon gaan ontvangen voor zijn lang en dapper missionarisleven en van daaruit zal hij een zegen blijven voor al de zijnen: zijn familie, zijn medebroeders en vrienden en zijn geliefde christenen.

Zoet Hart van Maria, wees miine zaligheid.
(300 d afl.)

Het heeft den Goddelijken Meester behaagd tot Zich te roepen zijn
Priester-Dienaar,

DEN ZEER EERWAARDEN PATER

Petrus-Joannes DE BOECK

Missionaris van Scheut in het Vicariaat van Si-wan-tze (China),
Ridder in de Leopoldsorde,

geboren te Meusegem-Wolvertem den 24 Augustus 1852 en, gesterkt door
Gods genademiddelen, overgegaan naar het Hemelsche Vaderland, om er de
eeuwige belooning te ontvangen, op 28 Juli 1938.

Een plechtige lijkdienst zal plaats hebben op Dinsdag 9 Augustus a. s.,
te 10 uur, in de parochiekerk van O. L. Vrouw te Meusegem.

Dit melden U met groote droefheid des harten :

Mevrouw Weduwe Jozef DE BOECK-VAN DEN EYNDE,
zijn schoonzuster ;

Heer en Mevrouw Karel DE BOECK-VAN DEN MOORTELE,
Heer Denis DE BOECK,

Mejuffrouw Maria DE BOECK,

Eerw. Heer August DE BOECK,

Heer Maurits DE BOECK,

Eerw. Zuster Theresia-Margaretha van het H. Hart (Karmel, Dender-
monde), in de wereld Mejuffrouw Clementia DE BOECK,

Eerw. Heer Frans DE BOECK,

zijn neven en nichten ;

Mejuffrouwen Paula, Irma en Hilda DE BOECK,

zijn kleinnichten ;

De familie DE BOECK.

Wees zijn ziel indachtig in uw godvruchtige gebeden.

Meusegem-Wolvertem, den 6 Augustus 1938.

Wolvertem. — Druk. J. Troost.

JOANNES FRANCISCUS DE BOECK (1850-1914)

In de omgang *Sooi* genoemd, broer van de voorgaande.

Hij werd geboren te Wolvertem op 04 oktober 1850 maar omdat hun boerderij toentertijd gelegen was in een parochie-enclave van Ossel (Brusegem) in Wolvertem werd hij in de kerk van Ossel gedoopt. In 1877 veranderden de parochiegrenzen.

Zijn ouders waren te Wolvertem op 05.05.1847 getrouwd en het gezin bekam zes zonen en een dochter.

Drie van hun zonen zouden priester worden.

Joannes Franciscus deed zijn eerste communie in 1862 in de kerk van Meuzegem en werd toen opgeschreven als behorend tot de Broederschap van de H. Rozenkrans.¹²

Hij overleed op 19.10.1914 in Sint-Niklaas: hij was vanuit Dendermonde voor de bombardementen van deze stad door de Duitsers gevlucht.

04.10.1873: ingeschreven in het Groot Seminarie van Mechelen.

23.09.1876: priester gewijd.

26.09.1876: eerste plechtige heilige mis te Meuzegem.

12.10.1876 tot 20.07.1879: onderpastoor in Winksele.

21.07.1879 tot 23.01.1895: onderpastoor in Wolvertem.

24.01.1895 tot 23.06.1895: kapelaan in Hoegaarden (Hoksem).

24.06.1895 tot 27.01.1906: pastoor in Hamme (Merchtem).

28.01.1906 tot overlijden: rustend priester bij de paters Benedictijnen in Dendermonde.

JAN BAPTIST DE BOECK (1859-1915)

In de omgang *Tist* genoemd, broer van de voorgaande.

Geboren in Wolvertem op 13.06.1859, maar gedoopt in de kerk van Meuzegem.

Hij deed zijn eerste communie in de kerk van Meuzegem in 1866 en werd als dusdanig opgetekend in het ledenregister van de Broederschap van de H. Rozenkrans.

Vanaf 28 september 1880 volgde hij kerkelijk hoger onderwijs aan het Grootseminarie van Mechelen, werd er op 07.06.1884 tot priester gewijd en droeg aansluitend zijn eremis op in de kerk van Meuzegem.

27.09.1884 tot 20.11.1884: leraar aan het O.L.Vrouwcollege te Vilvoorde

21.11.1884 tot 02.04.1890: onderpastoor in Sint Agatha Rode

03.04.1890 tot 23.06.1903: kapelaan te Bois Seigneur Isaac

24.06.1903 tot 08.05.1906 : aalmoezenier¹³ te Jauchette bij de Religieuzen du Sacré Coeur de Jésus

09.05.1906 tot 23.05.1907: aalmoezenier bij de Zusters Dominicanessen van Bethanië te Brasschaat

24.05.1907 tot 19.05.1915: aalmoezenier te Jauchette: La Ramée-soeurs du Sacré Coeur de Jésus

19.05.1915: overleden te Leuven.¹⁴

¹² Parochiearchief Meuzegem: boek met de namenlijst van de Broederschap van de H. Rozenkrans sinds 1756. Meestal kwam men automatisch bij de broederschap wanneer men zijn eerste communie gedaan had.

¹³ Geestelijk directeur.

¹⁴ Nochtans hebben we geen overlijdensakte gevonden op het stadsarchief te Leuven.

Het gezin De Boeck - Van den Eynde, foto circa 1922.

v.l.n.r.: (boven:) Gust, Denis, Marie, Maurits; (midden:) vader en moeder; (onder:) Clementine, Frans.

Er is geen dood voor de rechtvaardigen, hun afsterven is niets anders dan een overgang tot het eeuwig leven.

✠
H. ATHANASIUS.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
MIJNHEER

Petrus-Josephus DE BOECK
echtgenoot van Mevrouw
Coleta VAN DEN EYNDE

Lid van den Kerkeraad van O. L. Vrouw, van den Bond van het H. Hart, van den Wekelijkschen Kruisweg, van het Broederschap der H. Familie en van andere godvruchtige genootschappen;

geboren te Meuseghem (Wolverthem) den 29 September 1853 en aldaar godvruchtig in den Heer ontslapen den 8 Mei 1928, voorzien van de HH. Sacramenten.

De plechtige lijkdienst, gevolgd van de begrafenissen, heeft plaats gehad in de parochiekerk van Meuseghem, op Vrijdag, 11 Mei, te 11 uur.

Heere, wie mag wonen in uwe tent of wie mag rusten op uwen heiligen berg? Die onbesmet van wandel is en gerechtigheid doet; die met zijn hart de waarheid spreekt en geen kwaad doet aan zijnen naaste.
PS. XIV, 1, 3.

Bemide *Echtgenooten en Kinderen*, bedroeft U niet gelijk zij die geene hoop hebben. Zijn wij met Christus gestorven, wij gelooven dat wij met Hem leven zullen. Blijft malkander beminnen gelijk ik U bemind heb.
ROM. VI, 8.

Zijn zegen blijve altijd over U. De zegen des vaders versterkt het geslacht der kinderen. ECCL. III, 20.

En gij, mijn *Broeder*, wees mij gedachtig aan het altaar des Heeren. H. MONICA.

Bemind zij overal het allerheiligste Hart van Jezus. (100 dagen afaat).

Zoet Hart van Maria, wees mijn heil. (300 d. afl.)

Wolverthem. — Drukkerij J. Jmaer.

Neen, sterven is het laatste niet. Een nieuwe dageraad breekt aan. God roept de dode mens tot zich Tot Zaligheid en tot geluk. En wordt hij van ons weggerukt, 't Is naar de hemel, dat hij gaat.

.. Ten Paradijze geleiden U de engelen... "

✠

GEDENK IN UW GEBEDEN DE ZIEL VAN
Mevrouw
Isabella-Coleta VAN DEN EYNDE
weduwe van
Mijnheer Jozef DE BOECK

Lid van de Bond van het H. Hart, van de Derde Orde van Sint Franciscus en van andere godsdienstige genootschappen,

geboren te Brussegem de 14 Oktober 1869 en zacht ontslapen in de Heer te Londerzeel Sint-Jozef de 3 Februari 1953, voorzien van de Troostmiddelen van onze Moeder de H. Kerk.

De grootste schat, waarmee God een mens verrijken kan is wel een voorbeeldige moeder; hoe oud zij ook wordt, zij blijft spreken tot haar kinderen uit haar gouden hart en door haar wijze raad. Hoe fel de stormen van het leven haar ook raakten, moedig en opgeruimd ging deze moeder vooruit steunend op God en wroetend voor haar kinderen.

Gelukkig en fier was ze op 't einde van haar leven, toen ze dagelijks de Priesterzegen van haar zoon mocht ontvangen en in de schaduw van de kerk wonen.

.. Beter nu lijden dan later " was één van haar geliefde spreuken gedurende haar laatste levensmaanden.

Teergeliefde Kinderen, draagt Moeder in uw hart; zij heeft u kostelijke levenslessen gegeven; blijft verenigd met Moeder Zaliger leven door uw gebed. Zij blijft meer dan ooit waken over U, samen met Vader.

Mijn trouwe Dochter, die dag en nacht mijn sterke steun waart, heb dank; God zal u belonen voor uw edelmoedige toewijding.

En gij, mijn zoon Priester, U blijft ik dagelijks mijn kruisje geven van uit de hemel ook tot zegen van uw Apostolaat. Gedenk mij iedere morgen in uw H. Mis.

Eerwaarde Zuster, weldra zijn we terug in familie bij God.

Bloedverwanten en Vrienden, scheiden doet lijden; maar cens zijn wij samen eeuwig gelukkig hierboven.

H. Jozef, patroon van de goede dood, bid voor ons.

Mijnheer en Mevrouw Denis De Boeck-Van Achter en hun dochter Christiane;
Juffrouw Marie De Boeck;
Mijnheer en Mevrouw August De Boeck-Wauters en hun kinderen Alex, Paul en Linda;
Mijnheer Maurice De Boeck;
Mijnheer en Mevrouw Albert De Kinder-De Boeck en hun kinderen Godelieve, Maria en Magda;
Eerwaarde Heer Frans De Boeck, onderpastoor te Londerzeel Sint-Jozef;
De familiën De Boeck, Van den Eynde, Thielemans en Van den Broeck.

DANKEN U VAN HARTE OM UW GEBEDEN EN BETUIGDE DEELNEMING.

J. Verstappen, Meusegem.

JAN FRANS LEO DE BOECK (1915-2001)

Geboren te Meuzegem op het Klavergemhof op 24.04.1915, zoon van Pieter Jozef (*een broer van missionaris Petrus De Boeck en de priesters Jan Baptist en Jan Frans De Boeck*) en Isabelle Colette Van den Eynde.

Het was een zeer godsvruchtig gezin vermits vader lid was van de kerkraad van de O.L.Vrouwparochie, van de bond van het H. Hart, van de wekelijkse kruisweg, van het broederschap van de H. Familie en nog andere godsvruchtige genootschappen en moeder was eveneens lid van de bond van het H. Hart en van de derde orde van Sint Franciscus.

Hij werd in het bevolkingsregister van Wolvertem op 27.10.1940 afgeschreven voor Tollembeek.

Zijn oudere zuster Maria Barbara Joanna ¹⁵ (1904-1996) zal meer dan dertig jaar voor hem zorgen. Ze verhuisde met haar moeder naar Londerzeel toen haar broer daar als onderpastoor werd aangesteld.

In 1967 liet hij in Kokejane een modernere kerk bouwen.

Rustend pastoor cit. reeds in 1988 als proost (?) bij de zusters van Sint Vincentius a Paulo (Karmel?) te Moerzeke.

Hij stierf te Moerzeke op 27.10.2001 (klooster van de zusters karmelietessen van de karmel). Ook zijn zus stierf daar.

16.08.1939: verhuisde naar Dendermonde in de Frans Courtenstraat – Karmel

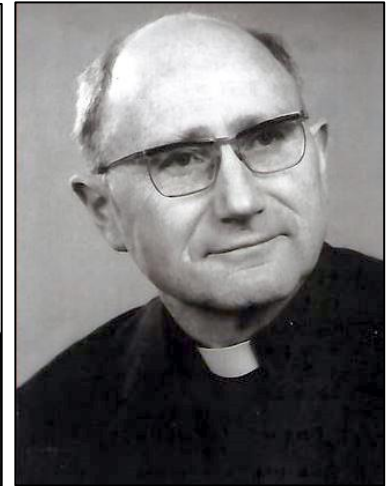
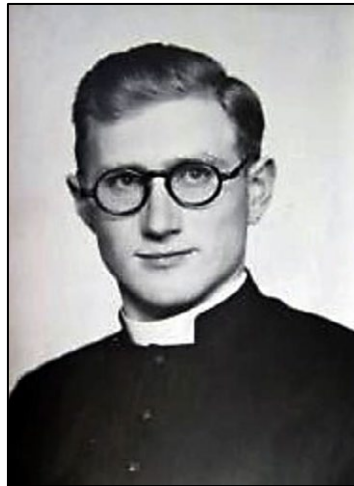
15.08.1940: priesterwijding te Mechelen

12.09.1940: onderpastoor in Tollembeek

06.10.1950: onderpastoor te Londerzeel Sint Jozef

21.12.1957: pastoor in Kokejane

05.01.1958: aangesteld als proost van de Chiro O.L.Vrouw Kokejane waarvan hij de bezieler werd.

¹⁵ Het gezegde gaat dat ze verschillende meisjes, waaronder haar zuster, aanspoorde om non te worden.

CLEMENTINA JOANNA JOSEPHINA DE BOECK (1912-2001)

Zuster van de voorgaanden, geboren te Meuzegem op 12.03.1912 en overleden op 26.09.2001 in St-Gillis-Dendermonde.

21.08.1922: in de kerk van Meuzegem wordt haar het vormsel toegediend door E.H. De Wachter.

22.04.1936: vertrek naar Dendermonde en werd omstreeks 1936 (?) zuster Theresia Margareta van het H. Hart (karmel uit Dendermonde).²⁰

06.08.1938: op de doodsbrief van haar vader staat ze nog vermeld als *zuster Theresia Margareta in het leven mejuffrouw Clementina De Boeck*.

16.08.1939: terug uit Dendermonde

Is dan uitgetreden en huwde op 15.09.1947 voor de wet te Wolvertem en 's anderendaags voor de kerk te Meuzegem met Albert De Kinder (1916-2003).

Op 29.09.1947 wordt het gezin in Wolvertem uitgeschreven voor Sint-Gillis bij Dendermonde.

Ze behaalde verschillende prijzen met onderscheiding en grote onderscheiding aan het conservatorium van Mechelen, 5e en 6e jaar hogere afdeling voor notenleer en viool (1936-1937) en in 1945 aan het conservatorium te Brussel voor kamermuziek.²¹

²⁰ Verhuisde in 1976 naar Moerzeke.

²¹ Le XXième siècle, l'Etoile Belge, la Dernière Heure, le Soir.

Een degelijke werking van onze VZW garanderen, het kost allemaal handenvol geld.
En het lidgeld alleen dekt deze kosten natuurlijk niet.
Daarom zijn we onze sponsors, die ons financieel en logistiek willen steunen, zeer erkentelijk.

**Interesse om ons gezamenlijk erfgoed ook een hart onder de riem te steken?
Of gewoon te tonen dat je de doelstelling van onze kring een warm hart toedraagt?
Neem dan gerust contact op met ons via erfgoedberla@live.com**

Als sponsor word je een heel jaar lang op onze website, in al onze publicaties en in al onze nieuwsbrieven en flyers vermeld. En die hebben momenteel een oplage hebben van meer dan 1300 emailadressen.

Bijkomend worden er tientallen papieren exemplaren van dit alles bij vrije beroepen, rusthuizen, culturele centra, in het gemeentehuis en bibliotheek enz. verspreid.

Vanaf een sponsoring van € 100 is de sponsor vrij om een banner of een reclamebord op een van onze jaarlijkse evenementen te zetten. We vragen wel dat de sponsor dan zelf instaat voor de aanlevering en de plaatsing.

Als kers op de taart wordt bij sponsoring de opmaak gratis door onze graficus gedaan, eventueel wordt er ook een rechtstreekse doorklikmogelijkheid of QR naar jouw eigen website voorzien.

We leveren natuurlijk een betalingsattest af dat je voor inbreng in de algemene onkosten van jouw bedrijf kan gebruiken.

Jan, Dirk, Hedwig
Het Berla-sponsorteam.

**SPONSORS
GEZOCHT**

Bezoek onze Facebook pagina,
je vindt ze op <https://www.facebook.com/erfgoedberla>

facebook

keuken open van 12u tot 22u
dinsdag en woensdag gesloten - open op feestdagen

Brusselsesteenweg 48 - 1860 Meise - 02 269 70 04

Mechelen. Hof van Palermo (15de eeuw). Voormalige residentie van Jan II Carondelet, raadsheer van de Grote Raad van Mechelen. Project in uitvoering 2016.

- Bouwhistorisch onderzoek
- Materiaaltechnisch onderzoek
- Diagnostisch onderzoek
- Restauratiebestekken
- Waardestellingen
- Beheersplannen
- CHE rapporten
- Laboanalyses
- Georadar
- Dendrochronologie
- 3D scanning

Johan Grootaers

ERFGOED EXPERTISE

Johan Grootaers Erfgoedexpertise comm. v.
Fonteinstraat 38, B-3050 Oud-Heverlee
www.johangrootaers-erfgoedexpertise.be
e-mail: monumentae@gmail.com • Tel. 0492 65 64 38

Meditation is not escaping from life, it is escaping into life OSHO

Uit sympathie

Lid van de Raad van Bestuur Berla

PAPIERWAREN - DAGBLADHANDEL
Letto
TABAK • SPEELGOED

huis
CALLEBAUT

Luc en Nadine

Brusselsesteenweg 33
1860 MEISE

maandag - vrijdag
06u15 - 18u00

zaterdag
07u00 - 18u00

Tel.: 02 269 27 25

Van Ossel
Keukens, badkamermeubelen & inbouwkasten

Wilgenlaan 17 bus1
1861 Wolvertem (Meise)

Tel: 02/269.91.02

E-mail: van.ossel.keukens@telenet.be

www.vanosselkeukens.be

ilwa

Bij S-Line Fitness werken we met een uitrusting van de hoogste en beste kwaliteit.
We helpen je om je doel te bereiken naar een gezonde en fitte levensstijl.

BRENG ONS EEN BEZOEKJE

S-Line Fitness
Brusselsesteenweg 58b
1860 Meise

Tel: +32 470 93 92 72
Email: info@slinefitness.be

Maandag 16:00 - 22:00
Di-Wo-Do-Vr 07:00 - 14:00 | 16:00 - 22:00
Zaterdag - Zondag 09:00 - 16:00
Feestdagen 09:00 - 14:00

DAKWERKEN LANIN W.

Begonialaan 10
1853 Strombeek-Bever

email: willem.lanin@skynet.be
Tel./Fax: 02 267 83 06

M timaya

BROOD EN BANKETBAKKERIJ

Hoogstraat 87 - 1861 Wolvertem
02 310 55 68 - bartdenbakker@timaya.be

Café OSSEL-STAR

Bij Nico & Sofie
Kasteelstraat 12
1785 OSSEL (Brussegem)
052 57 01 60

Openingsuren:
Ma-zat vanaf 10u
Zondag vanaf 8u (Periode April - September)
Zondag vanaf 8u30 (Periode Oktober - Maart)
GESLOTEN op woensdag

Uw KBC-Verzekeringsagent, altijd een stapje voor

Vestiging Wolvertem

VEILINGLAAN 12 - 1861 WOLVERTEM
T.+ 32 2 269 33 02

wim.van.campenhout@verz.kbc.be
<https://www.kbcagent.be/zvc>

Vestiging Londerzeel

MECHELSESTRAAT 20 - 1840 LONDERZEEL
T.+ 32 52 30 33 58

wim.van.campenhout@verz.kbc.be
<https://www.kbcagent.be/zvc>

4 redenen om klant te zijn bij KBC

Kies de zichtrekening die het best bij je past

Van gratis tot heel veel extra's. Open nu online en je krijgt dadelijk je rekeningnummer.

Simuleer je hypothecaire lening

Bereken in 2 minuten hoeveel je woonkrediet of hypothecaire lening kost.

Advies nodig? Op kantoor en...bij je thuis

Advies nodig en geen tijd om naar je kantoor te gaan? Met (video) chat staan onze experts voor je klaar tot 22 uur en op zaterdag tot 17 uur!

Wat is KBC Mobile?

Dé referentie in de banksector. Al meer dan een 600.000 klanten gebruiken KBC Mobile voor hun banktransacties. Download KBC Mobile nu!

KBC BANK MEISE

BRUSSELSESTEENWEG 19 - 1860 MEISE

Tel: + 32 2 272 72 00

Fax: 02 272 72 01

meise1@kbc.be

Maandag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Dinsdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Woensdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Donderdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Vrijdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak

Ontdek het volledige aanbod

[Betalen en zelf bankieren](#)

[Spaarproducten](#)

[Pensioensparen](#)

[Beleggingsproducten](#)

[Lenen](#)

[Verzekeren](#)

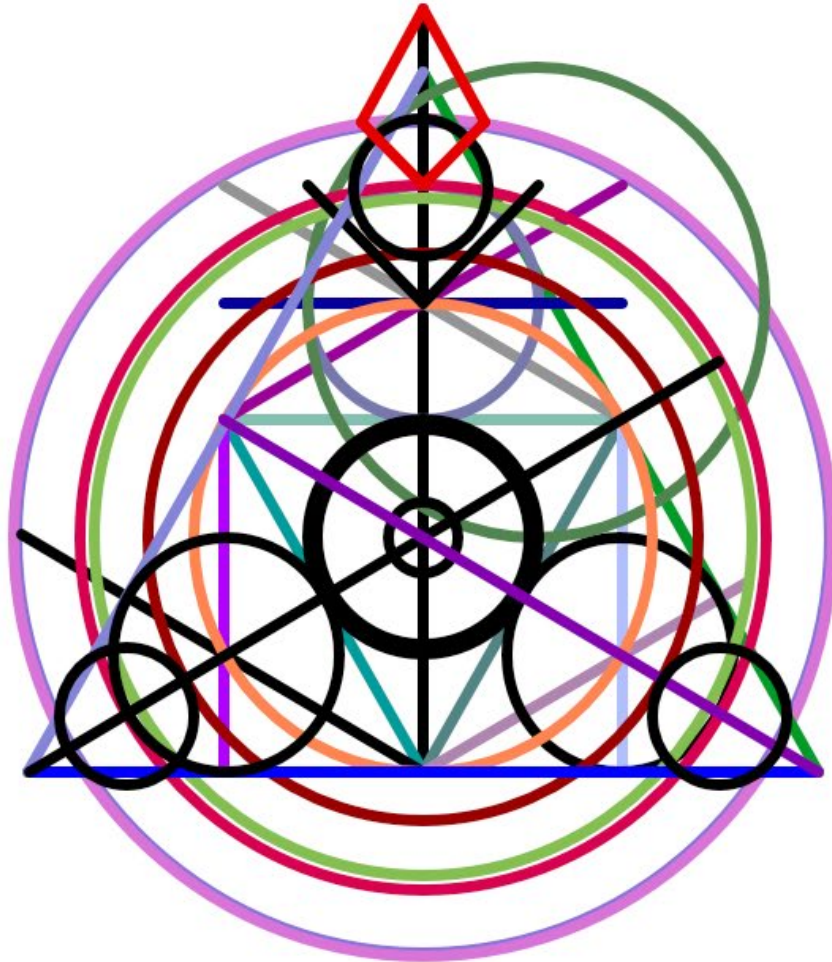
www.archi-tect.be bv bvba

ingeschreven bij de Vlaamse Orde van Architecten, stamnummer B400222

1860 Meise & 1000 Brussel

email@archi-tect.be T. 0475.529.910

Architect Walther DeCleyne + speciale technieken

ARCHITECT

SOMEONE WHO SOLVES PROBLEMS
YOU DIDN'T KNOW YOU HAD
IN A WAY YOU DON'T UNDERSTAND!
ALSO WIZARD, MAGICIAN

SENSE OF CO-HOUSING WITH NATURE®

70

1949 - 2019

Banden ROELANTS
ceva tyre network

Merchtemsesteenweg 154

1861 Wolvertem (Meise)

Tel.: 02/269.11.99 - info@bandenroelants.be

www.bandenroelants.be

Aanbevolen door alle leasingmaatschappijen